

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

MUHASEBE FİNANSMAN

**DIŞ TİCARETTE TESLİM ŞEKİLLERİ
344MV0048**

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	3
GİRİŞ	4
ÖĞRENME FAALİYETİ- 1	5
1. DIŞ TİCARETTE TESLİM ŞEKİLLERİ	5
1.1. EXW (Ex Work: Ticari İşletmede Teslim)	7
1.1.1. Satıcının Sorumlulukları.....	8
1.1.2. Alıcının Sorumlulukları.....	8
1.2. FCA (Free Carrier: Belirlenen Yerde Taşıyıcıya Teslim).....	8
1.2.1. Satıcının Sorumlulukları.....	9
1.2.2. Alıcının Sorumlulukları.....	10
1.3. FAS (Free Alongside Ship: Gemi Doğrultusunda Teslim)	10
1.3.1. Satıcının Sorumlulukları.....	11
1.3.2. Alıcının Sorumlulukları.....	11
1.4. FOB (Free On Board: Gemi Bordasında Teslim)	12
1.4.1. Satıcının Sorumlulukları.....	12
1.4.2. Alıcının Sorumlulukları.....	13
1.5. CFR (Cost And Freight: Mal Bedeli ve Navlun)	13
1.5.1. Satıcının Sorumlulukları.....	14
1.5.2. Alıcının Sorumlulukları.....	14
1.6. CIF (Cost, Insurance And Freight: Mal Bedeli, Sigorta ve Taşıma).....	14
1.6.1. Satıcının Sorumlulukları.....	15
1.7. CPT (Carriage Paid To.....: Taşıma...’e Kadar Ödenmiş Olarak)	16
1.7.1. Satıcının Sorumlulukları.....	16
1.7.2. Alıcının Sorumlulukları.....	17
1.8. CIP (Carriage and Insurance Paid To.....: Sigorta Dahil Taşıma...’e Ödenmiş Olarak)	
.....	17
1.8.1. Satıcının Sorumlulukları.....	18
1.9. DAF (Delivered At Frontier: Sınırdaki Teslim).....	19
1.9.1. Satıcının Sorumlulukları.....	19
1.9.2. Alıcının Sorumlulukları.....	20
1.10. DES (Delivered Ex Ship: Gemide Teslim)	20
1.10.1. Satıcının Sorumlulukları.....	21
1.10.2. Alıcının Sorumlulukları.....	21
1.11. DEQ (Delivered Ex Quay : Rıhtımda Teslim).....	21
1.11.1. Satıcının Sorumlulukları.....	22
1.11.2. Alıcının Sorumlulukları.....	22
1.12. DDU (Delivered Duty Unpaid: Gümrük Resmi Ödenmeksizin Teslim)	23
1.12.1. Satıcının Sorumlulukları.....	24
1.12.2. Alıcının Sorumlulukları.....	24
1.13. DDP (Delivered Duty Paid: Gümrük Resmi Ödenmiş Olarak Teslim)	24
1.13.1. Satıcının Sorumlulukları.....	25
1.13.2. Alıcının Sorumlulukları.....	25
UYGULAMA FAALİYETİ	26

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	27
ÖĞRENME FAALİYETİ- 2	30
2. DIŞ TİCARETTE NAKLİYE VE NAKLİYE SİGORTASI	30
2.1. Nakliye	30
2.1.1. Hava Yolu Taşımacılığı	31
2.1.2. Deniz ve Nehir Yolu Taşımacılığı	31
2.1.3. Kara Yolu Taşımacılığı	33
2.1.4. Demiryolu Taşımacılığı	33
2.2. Taşıma Sözleşmeleri	34
2.2.1. Taşıma Sözleşmesi Türleri	34
2.2.2. Taşıma Sözleşmelerinin Kapsamı	34
2.3. Taşıyıcının Sorumlulukları	38
2.3.1. Taşıyıcının Eşyayı Koruma Yükümlülüğü	39
2.3.2. Taşıyıcının Malı Belli Sürede Taşıma Borcu	39
2.3.3. Taşıyıcının Talimatlarına Uyma Borcu	39
2.3.4. Taşıyıcının İhbar Borcu	39
2.3.5. Ara Taşıyıcılardan Dolayı Taşıyıcının Sorumluluğu	40
2.3.6. Taşıyıcının Tazminat Ödemesi Durumu	40
2.3.7. Taşıyıcının Sorumluluğu Sigortası	40
2.3.8. Taşıyıcının Sorumluluğunu Ortadan Kaldıran Haller	40
2.4. Nakliyat Sigortaları	41
2.4.1. Emtia Nakliyat Sigortaları	42
UYGULAMA FAALİYETİ	47
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	48
MODÜL DEĞERLENDİRME	50
CEVAP ANAHTARLARI	54
KAYNAKÇA	56

AÇIKLAMALAR

KOD	344MV0048
ALAN	Mesleki Eğitimin verildiği tüm alanlar için ortak
DAL/MESLEK	Dış Ticaret Ofis Elemanı
MODÜLÜN ADI	Dış Ticarete Teslim Şekilleri
MODÜLÜN TANIMI	Dış ticarete uluslararası teslim şekilleri ve nakliye bilgi ve becerisinin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Dış ticarete teslim şekillerini tespit etmek
MODÜLÜN AMACI	<p>Genel Amaç Bu modül ile uluslararası teslim şekillerinin anlamını ve taraflara yüklediği sorumlulukları; uluslararası nakliye türlerinin özelliklerini ve taşıma sigortasının kapsamını öğrenebileceksiniz.</p> <p>Amaçlar</p> <ol style="list-style-type: none">1. Uluslararası teslim şekillerinin taraflara yüklediği sorumluluklarını öğrenebileceksiniz.2. Uluslararası ticarete kullanılan nakliye türlerinin özelliklerini ve taşıma sigortasının kapsamını öğrenebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Sınıf –atölye: Sinevizyon, perde, tahta, defter, kalem Bireysel öğrenme: İnternet, kütüphane, çevre, kitaplar İşletme (sektör): İthalat ve ihracat yapan tüm işletmeler.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Her faaliyet sonrasında o faaliyetle ilgili değerlendirme soruları ile kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Modül sonunda kazandığınız bilgi ve becerileri belirlemek amacıyla öğretmeniniz tarafından hazırlanan ölçme aracıyla değerlendirileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Uluslararası ticarete taraf olan firmalar farklı ülkelerde, bazen ayrı kıtalarda yerleşik bulunmakta olup çoğunlukla birbirlerini tanımamaktadırlar. Mallar, ülkeler ve kıtalar arası taşımalara konu olmakta, bu taşımalar sırasında mallarla ilgili olarak çeşitli risk ve maliyetler ortaya çıkmaktadır.

Maliyet ve risklerin ihracatçıya mı yoksa ithalatçıya mı ait olacağının taraflar arasındaki görüşmeler sırasında tespit edilmesi ve ticari sözleşmelerin buna göre yapılması gerekmektedir. Örneğin, taşıma işleminin kimin tarafından organize edileceği, taşıma bedelinin kim tarafından ödeneceği, taşıma sırasında malların hasara uğraması, kaybolması, çalınması gibi risklere karşı hangi tarafın tedbir alacağı, alıcının ödediği mal bedelinin neleri içerip neleri içermediği hususlarının baştan karara bağlanması gerekmektedir.

Uluslararası Ticaret Odası (ICC), çağımızın ticari teamüllerini (alışkanlık) göz önünde bulundurarak alıcı ve satıcın yükümlülük, maliyet ve risklerinin sınırlarını belirleyen çeşitli kavramlar tanımlamış ve bu kavramlara *Incoterms* adı verilmiştir.

İhracatçı ve ithalatçı firmalar, aralarındaki pazarlık görüşmeleri esnasında yukarıdaki hususlarla ilgili bütün detayları ayrı pazarlık konusu etme gereği bulunmamaktadır; bunun yerine, incoterms konusunda bilgi sahibi olmaları ve pazarlıklarını kendilerine uygun gelen teslim şeklini ifade edecek kavram üzerinden yapmaları yararlı olacaktır.

Bu modül sonunda, uluslararası teslim şekillerinin alıcı ve satıcıya ne tür sorumluluklar yüklediğini öğreneceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti sonunda, uluslararası teslim şekillerinin taraflara yüklediği sorumlulukları öğrenebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu öğrenme faaliyetine başlamadan yapmanız gereken araştırmalar şunlardır:

- İgeme, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı ve dış ticaretle ilgili diğer kurum ve kuruluşların web sayfalarını ziyaret ederek, uluslararası teslim şekillerinin neler olduğunu ve bu teslim şekillerinin taraflara yüklediği sorumlulukları araştırınız.

1. DIŞ TİCARETTE TESLİM ŞEKİLLERİ

Uzun zamandır yurtdışına mal satmak için uğraşıyordunuz. Çalışmalarınız sonuç verdi ve yurt dışından fiyat teklifi isteyen bir ileti aldınız. Peki, şimdi ne yapacaksınız? Fiyatınızı neye göre belirleyeceksiniz? Yoksa yurt içine yaptığınız satışlardaki fiyatları mı vermeyi düşünüyorsunuz? Fiyatınızı belirlemeden önce şu sorulara cevap aramanız lehinize olacaktır:

- Mallar alıcıya veya onun temsilcisine nerede teslim edilecektir?
- Mallar hangi yolla nakledilecek ve nakliye giderleri kime ait olacaktır?
- Malların yükleme ve boşaltma giderleri kim tarafından karşılanacaktır?
- Nakliye için sigorta yapılacak mı? Yapılacaksa bu kim tarafından yapılacaktır?
- Gümrük vergileri kim tarafından ödenecektir?

Fiyat teklifi isteyen yurt dışı firması ile görüşünüz ve yukarıdaki giderlerin kim tarafından karşılanacağına karar verdiniz. Bu aşamadan sonra yapmanız gereken, üzerinde anlaşılan hususlar doğrultusunda belirlediğiniz fiyatı, fiyat teklifi isteyen firmaya sunmak olacaktır.

Bazı ihracatçı firmalar fiyat tekliflerinin alıcılara ulaştırılmasında özel formlar kullanırken, bazı firmalar ise proforma fatura (teklif belirtmek amacıyla kullanılan ve ticari hükmü olmayan bir tür fatura) kullanmaktadır. Fiyat teklifi ister özel formlarla isterse proforma fatura ile yapılsın, mümkün olduğunca açık bir dille hazırlanmalı ve alıcı tarafından talep edilen hususlar ile ilgili tüm ayrıntıları içermelidir.

İyi bir fiyat teklifinde şu hususlara yer verilmelidir:

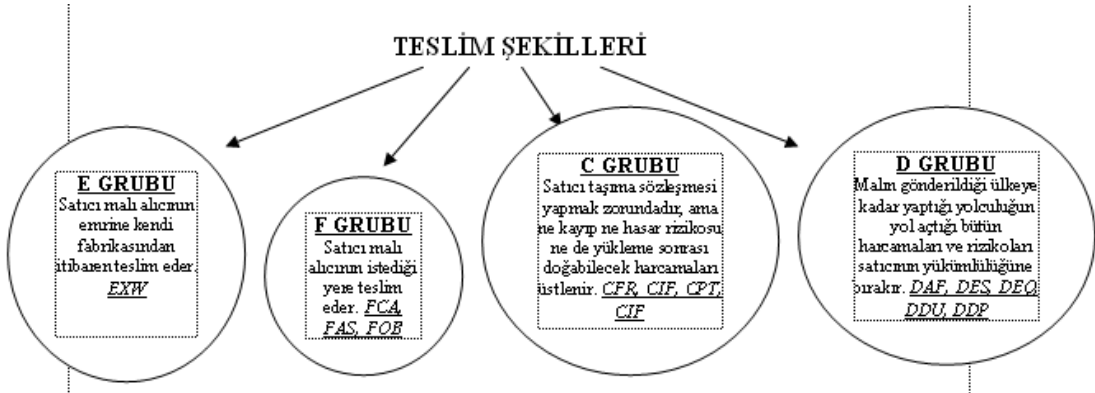
- Alıcının ünvanı, açık adresi,
- Ürün ve ürünün nitelikleri,
- Fiyat, teslim şekli ve bunların detayları,
- Teslim tarihi,
- Fiyat teklifinin geçerlilik süresi,
- Fiyat teklif isteğine teşekkür.

Alıcıya sunduğunuz teklif, uygun bulundu ve alıcı firma, malları sipariş etti. Şimdi yapmanız gereken, sunduğunuz teklifi bir kez daha gözden geçirerek, malların teslimi ile ilgili size düşen sorumlulukların neler olduğunu tespit etmek olacaktır.

Dış ticarete taraflara düşen sorumluluklar, merkezi Paris'te bulunan Uluslararası Ticaret Odası'nca hazırlanan ve Incoterms diye adlandırılan 13 adet teslim şekli ile belirlenmiştir.

Incotermslerin düzenlenmesindeki amaç, uluslararası ticarete ortaya çıkan anlaşmazlıkları, uyuşmazlıkları ve hukuki ihtilafları ortadan kaldırmak ve uluslararası standart teslim şekilleri ortaya koymaktır. Incotermsler ilk olarak 1936 yılında düzenlenmiş olup, son olarak 2000 yılında gözden geçirilerek, yeniden kaleme alınmıştır.

Incotermsler, temelde birbirinden farklı 4 ana grupta ele alınmaktadır. Bu gruplar E grubu, F grubu, C grubu ve D grubu teslim şekilleridir.

Dış ticarete yapılan sözleşmelerde ve verilen tekliflerde bu incotermsler kullanılır. Yani malın nakliye, yükleme, boşaltma, gümrükleme ve sigorta masraflarının kim tarafından ödeneceği açık açık yazılmaz. Bunun yerine bu incotermslerden uygun olanının kısaltması olan ilk 3 (üç) harfi ve malın teslim yeri yazılır. Örneğin FOB, Mersin Limanı, TURKEY gibi.

Durum böyle olunca, dış ticaret yapan firma yetkililerinin bu incotermsleri ve her bir incotermsin taraflara yüklediği sorumlulukları iyi bir şekilde bilmesi gerekir. Aksi takdirde firma, yapılan ticarete sorumluluklarının neler olduğunu bilemediğinden, sözleşme şartlarını layıkıyla yerine getiremeyecek ve zarara uğrayacaktır.

İhraç mallarınız İzmir Limanında gemiye yüklenirken malların bir kısmı zarara uğradı. Şimdi ne olacak? Bu zararı kim karşılayacak? Limandan gelen bu acı haber üzerine teklif dosyasını açıp incelediniz. Dosyadaki belgelerin hiçbir yerinde açıkça bu konuda bir şey yazmıyor. Fakat sözleşmenin bir yerinde büyük harflerle yazılmış üç (3) harften oluşan bir kelime gördünüz: "**FOB**". Bu kelimenin yanında da "İzmir Limanı" yazıyor.

Bu kelimeyi her gün kullanıyorsunuz belki ama tam olarak neyi işaret ettiğini açık olarak bilmiyorsunuz. Yapmanız gereken, ihracata ilişkin sözleşmeyi yapmadan önce yapmanız gereken ancak yeterli bilgi sahibi olmadığınızdan dolayı yapmadığınız, incotermslerin (uluslararası teslim şekilleri) anlamlarını ve taraflara yüklediği sorumlulukları öğrenmek olacaktır. Böylelikle **FOB'un** ne anlama geldiğini ve size ne tür sorumlulukları yüklediğini öğreneceksiniz.

Yukarıdaki açıklamalardan ortaya çıkan tek bir sonuç vardır: Uluslararası teslim şekillerinin dış ticaret ile uğraşan tüm kişilerce net bir şekilde bilinmesi gerekir. Bu modülün hazırlanış amacı da bu ihtiyacın giderilmesidir.

Şimdi uluslararası teslim şekillerini (incotermsleri) tek tek ele alıp bu teslim şekillerinin alıcı ve satıcıya yüklediği sorumlulukları ortaya koyalım.

1.1. EXW (Ex Work: Ticari İşletmede Teslim)

Bu teslim şeklinde satıcı malları, sözleşmede belirtilen tarihte alıcıya veya onun emrine teslim etmek üzere işletmesinde hazır bulundurur. Alıcı malları işletmeden teslim alarak ihracı için gerekli belgeleri hazırlar gümrük işlemlerini tamamlayarak malları kendi ülkesine ithal eder. Malların işletmede teslim edilmesinden itibaren malla ilgili bütün masraf ve risk ile diğer yükümlülükler alıcı tarafından karşılanır. Örneğin, sözleşmede "EXW, Nisa Tekstil AŞ, Ankara, TURKEY" şeklinde yer alan ibare; satıcının Ankara'daki fabrikasında malları, satıcıya teslim etmesiyle sorumluluğunun biteceği anlamına gelir.

Resim 1.1: Satıcının yükümlülüğünün en az olduğu teslim şekli EXW' dir.

1.1.1. Satıcının Sorumlulukları

EXW (Ticari İşletmede Teslim) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Satıcı, malları sözleşme koşullarına uygun olarak hazırlayarak, belirtilen tarihte veya süre içerisinde yine anlaşmada belirtilen yerde (fabrika, depo, büro vb.) alıcıya veya emrine teslim edilmek üzere hazır bulundurur.
- Malların teslim için hazırlandığını alıcıya bildirir.
- Alıcıya ihracat ile ilgili belgelerin alınmasında yardımcı olur.
- Alıcının istemesi halinde, tüm masraf ve riskleri alıcı tarafından karşılanmak üzere taşıma acentesi ile anlaşma yapar ve düzenlediği taşıma belgesini varış yerinde malları teslim alabilmesi için satıcıya gönderir.

1.1.2. Alıcının Sorumlulukları

EXW (Ticari İşletmede Teslim) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Malların taşınması için taşıma acentesi ile anlaşarak navlun (deniz ve nehir yolu ile taşınan eşya için, taşıma hizmeti karşılığında gemi şirketine ödenen ücret) bedelini öder.
- Tüm masraf ve riskler kendisine ait olmak üzere ihracat ve ithalat işlemleri için gerekli idari ve ticari belgeleri düzenler.
- Malların ihracat ve ithalat ile ilgili gümrük işlemlerini yapar ve gümrük vergilerini öder.

1.2. FCA (Free Carrier: Belirlenen Yerde Taşıyıcıya Teslim)

Taşıyıcıya teslim terimi, malların gümrük çıkış işlemlerinin satıcı tarafından tamamlanarak, taraflar arasında anlaşılan yer ve zamanda alıcının anlaşma yaptığı taşıma acentesine veya alıcının belirlediği bir şahsa, teslimi ile satıcının yükümlülüğünün sona ereceği anlamına gelir. Malın alıcının belirlediği taşıma acentesine veya şahsa tesliminden sonra tüm sorumluluk alıcıya aittir.

Eğer teslim, satıcının mahallinde gerçekleşecekse satıcı yüklemekten sorumlu olur. Teslim, satıcının mahalli dışında bir yerde ise satıcı malı yüklemekten sorumluysa, boşaltmadan sorumlu değildir. Örneğin, satıcı Ankara'da, teslim yeri İzmir'de ise bu durumda satıcı malları Ankara'dan yükletir ve İzmir'deki teslim yerine nakliye ücreti kendine ait olmak üzere gönderir. Mallar İzmir'deki teslim yerine ulaştığında malların nakliye aracından boşaltılması alıcıya aittir .

Alıcı, malları alması için kendisi bizzat taşıyıcı olmayan birisini tayin etmişse satıcı, malları bu kişiye bırakarak teslim yükümlülüğünü yerine getirmiş sayılır. Bu durum da malın ihracat gümrüklerini satıcı öder.

Bu terim çok vasıtalıdır (bir malın bir yerden bir yere nakledilmesi durumunda birden fazla nakliye aracı değiştirmesi) dâhil, tüm taşıma işlemleri (demir yolu, kara yolu, deniz yolu, hava yolu, nehir yolu) için kullanılabilir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, malın satıcının adresine ulaştırılmasında, birden fazla taşıma aracı değiştirmesi söz konusu ise satıcı, malın ihracat gümrüğünü ödeyip bu taşıma araçlarının ilkinde malı teslim ettikten sonra sorumluluktan kurtulur.

Bu terim “FOB” terimine benzese de ondan temel farkı, FOB’da teslim noktası sadece gemi iken, FCA’da teslim yeri herhangi bir taşıma aracı olabilir.

Örneğin, sözleşmede “FCA, Türk Hava Yolları, Atatürk Hava Limanı” şeklinde yer alan ibare; satıcının malları Atatürk Hava Limanında, Türk Hava Yolları uçağına ihraç gümrük vergileri ödenmiş olarak teslim etmesi gerektiği anlamına gelir.

Resim 1.2: FCA (belirlenen yerde teslim) teslim şekli

1.2.1. Satıcının Sorumlulukları

FCA (belirlenen yerde taşıyıcıya teslim) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına göre malı hazırlar.
- Alıcının ülkesinde istenen ve satıcının ülkesinden temin edilmesi gereken belgeleri düzenler.
- Malın ihracı ile ilgili gümrük masraflarını öder.
- Alıcının istemesi durumunda, tüm masrafları alıcıya ait olmak üzere, taşıma acentesi ile anlaşır.
- Malları belirtilen zaman ve yerde, taşıma acentesine veya alıcının belirlediği şahsa teslim eder.
- Malın, teslim yerine ulaştırılması için gerekli nakliye ücretini ve yükleme ücretini öder.

1.2.2. Alıcının Sorumlulukları

FCA (belirlenen yerde taşıyıcıya teslim) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Malın kendi ülkesine ithal edilmesi için gerekli belgeleri düzenler, gerekli izinleri alır.
- Malın ithali ile ilgili gümrük vergisi ve diğer masrafları öder.
- Malın satıcı tarafından, kendisinin belirlediği veya anlaşma uyarınca satıcının anlaşığı taşıma acentesine tesliminden sonraki nakliye ücretleri ve yükleme boşaltma ücretlerini öder.
- Belirlenen tarih ve yerde mallarını teslim alır.
- İsterse mallarını sigortalatır ve sigorta giderini öder.

1.3. FAS (Free Alongside Ship: Gemi Doğrultusunda Teslim)

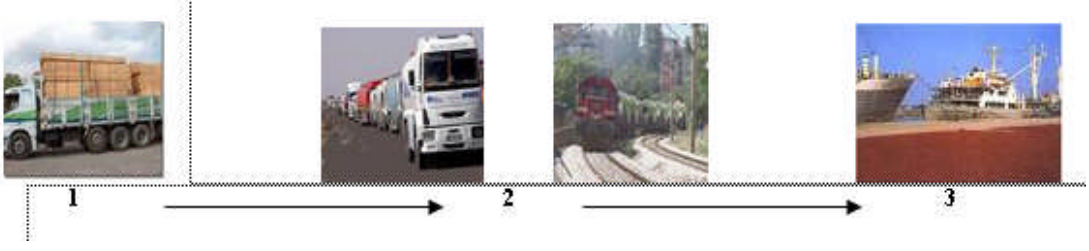
Bu teslim şeklinde satıcı malları, sözleşmede belirtilen teslim yeri olan geminin yanına kadar getirmekle sorumludur. Mallar gemi rıhtımında ise yükleme yerine getirilerek, gemi açıkta ise mavnalarla geminin yanına kadar götürülerek teslim edilir. Bu teslim şekli sadece deniz veya nehir taşımacılığında kullanılabilir.

Satıcının malları belirlenen geminin yanına getirmesinden sonra, malların kaybolması veya hasar görmesi gibi rizikolar alıcıya aittir. Bu andan itibaren malla ilgili bütün masraflar ve navlun (taşıma ücreti) alıcı tarafından karşılanır.

Bu teslim şeklinde malın satın alınan ülkeden ihracatı ve satıcının ülkesine ithalatı için gerekli tüm belgeleri hazırlamak ve izinleri almak alıcıya aittir. Alıcı ayrıca malın ihracı ve ithali ile ilgili gümrük vergilerini ödemekle de mükelleftir. Fakat taraflar malın ihracatı için gerekli belgelerin ve izinlerin alınıp gümrük vergilerinin satıcı tarafından ödenmesi hususunda anlaşılır ise bu durum sözleşmede açık bir şekilde belirtilir. Böylelikle malın gümrüklenmesi satıcı firmaya yüklenmiş olur.

Bu teslim şeklinde alıcı firma, malın ihracı için gerekli belgeleri hazırlayıp izinleri almak ve gümrük işlemlerini gerçekleştirmek zorunda olduğundan, malı alacağı ülkede bu işlemleri doğrudan veya aracı kullanarak yapabilecek güce sahip değil ise bu teslim şeklini seçmemeli veya bu işlemlerin satıcı tarafından gerçekleştirilmesi için satıcı ile anlaşmalıdır.

Örneğin, sözleşmede “FAS, İzmir Limanı, TURKEY” şeklinde yer alan ibare; satıcının malları İzmir Limanında adı geçen geminin yanına getirmesi ile sorumluluğunun sona ereceği anlamına gelir.

- 1-Satıcı malı fabrikasından araçlara yükler.
- 2-Malları teslim edilecek geminin yanına masraflar kendine ait olmak üzere getirir
- 3-Mal gemi yanında alıcıya teslim edilir.

Resim 1.3: FAS (gemi doğrultusunda teslim) teslim şekli

1.3.1. Satıcının Sorumlulukları

FAS (gemi doğrultusunda teslim) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme şartlarına uygun olarak malları hazırlar.
- Alıcının istemesi durumunda, bütün masraf ve riskler alıcıya ait olmak üzere, alıcının ülkesinde istenen gerekli belgeleri temin eder.
- Malları sözleşmede belirlenen limanda, belirlenen tarihte, alıcının daha önce belirlediği geminin yanına getirir. Malların gemiye yüklenmesi satıcının sorumluluğunda değildir.
- Malların teslim yerine götürülmesi için gerekli nakliye ücretini öder.
- Alıcının istemesi durumunda, masrafları alıcıya ait olmak üzere yükleme belgesinin düzenlenmesini sağlar ve varış limanında alıcının malları teslim alabilmesi için alıcıya gönderir.

1.3.2. Alıcının Sorumlulukları

FAS (gemi doğrultusunda teslim) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Malın ihracı ve ithali ile ilgili gerekli belgeleri hazırlar.
- İhracat ve ithalat işlemlerinin gümrük vergilerini öder.
- Taşıma acentesi ile anlaşma yapar ve geminin yükleme limanına ne zaman varacağını satıcıya bildirir.
- Satıcı tarafından yükleme için gemi yanına getirilen malları teslim alır.

1.4. FOB (Free On Board: Gemi Bordasında Teslim)

Bu teslim şeklinde satıcı, ihracat için gerekli tüm belgeleri hazırlayıp, gümrük işlemlerini tamamladıktan sonra, malları belirtilen tarih ve yerde, alıcı tarafından temin edilen gemiye yükler. Mallar geminin küpeştesine (güvertesine) geçtikten sonra satıcı malı teslim etmiş sayılır. Bundan sonra meydana gelebilecek her türlü hasar, kayıp ve masraflar alıcının sorumluluğundadır.

Ülkemizde en çok kullanılan teslim şekli olan FOB, sadece deniz veya nehir taşımacılığında kullanılabilir. Ancak bu ifade malların teslim yerinden, ithalatçının fabrikasına kadar gemi ile taşınacağı anlamına gelmez. Bu teslim şeklinde mallar ithalatçıya veya onun temsilcisine bir gemiye yüklenmiş olarak teslim edilir. Bu teslimden sonra mallar belirli bir yere kadar gemi ile götürüldükten sonra, kara yolu, demir yolu veya hava yolu gibi diğer taşıma yollarıyla ithalatçının adresine taşınabilir.

Taraflar, malın gemi küpeştesini aşarak teslim edilmesi hususunda hem fikir değil iseler bu terim yerine FCA terimi kullanılmalıdır.

Örneğin, sözleşmede “FOB, İzmit Limanı, TURKEY” şeklinde yer alan ibare; satıcının ihraç edeceği malları, ihraç için gerekli belgeleri hazırlayıp, gümrük vergilerini de ödedikten sonra, alıcı tarafından belirtilen tarihte, İzmit Limanında hazır bulunacak nakliye gemisinin güvertesine yüklemekle sorumluluktan kurtulacağı anlamına gelir.

- 1-Satıcı ihracat gümrük işlemleri tamamlar.
- 2- Malı teslim edilecek geminin yanına masraflar kendine ait olmak üzere taşır.
- 3- Mal alıcıya gemi güvertesine yüklenerek teslim edilir.

Resim 1.4: FOB (gemi güvertesinde teslim) teslim şekli.

1.4.1. Satıcının Sorumlulukları

FOB (gemi bordasında teslim) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme şartlarına uygun olarak malları hazırlar.
- Belirlenen tarih ve yerde, alıcı tarafından ayarlanan gemiye malları yükler.
- Malların teslim yerine nakliyesi için gerekli taşıma ücretini öder.

- Alıcının, ülkesinde kullanacağı belgeleri düzenler ve ihracatla ilgili gümrük işlemlerini tamamlar.
- Malların gemiye yüklendiğini alıcıya bildirir.
- Düzenlenen taşıma belgesini alıcıya gönderir.

1.4.2. Alıcının Sorumlulukları

FOB (gemi bordasında teslim) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına göre mal bedelini öder.
- Malın ithali için gerekli belgeleri hazırlar ve ithalata ilişkin gümrük işlemlerini tamamlar.
- Taşıma acentesi ile anlaşarak, taşıma ücretini (navlun) öder.
- Mallar satıcı tarafından gemi güvertesine yüklendikten sonra, malları teslim alır.

1.5. CFR (Cost And Freight: Mal Bedeli ve Navlun)

CFR teslim şeklinde, satıcı malları yüklenecek limana kadar getirir. Gümrük işlemlerini yapar, geminin taşıma ücretini öder ve malları gemiye yükler. Mallar gemiye yüklendikten sonra navlun dışındaki tüm masraf ve riskler alıcıya ait olur. Burada dikkat edilmesi gereken husus, malların varış limanına kadar ulaştırılması için ödenen nakliye (navlun) ücretlerini satıcının ödeyeceğidir.

Bu teslim şekli sadece deniz ve nehir taşımacılığında kullanılabilir. Bu teslim şeklinde sigorta yaptırma gibi bir zorunluluk yoktur. Eğer taraflar malların gemi küpeştesini aşarak teslim edilmesi niyetinde değillerse, CPT terimi kullanılmalıdır.

Örneğin, sözleşmede “CFR, Mersin, TURKEY” şeklinde yer alan ibare; malların satıcı tarafından mersin limanından, ihracat işlemleri yapılmış, vergileri ve malın varış limanına kadar olan taşıma ücreti ödenmiş olarak ilgili gemiye yükleneceği anlamına gelir.

- 1-Satıcı, malların ihracat gümrük işlemlerini tamamlar.
- 2-Malı alıcıya teslim edeceği gemiye kadar taşır. Satıcı, malın gemi yanına taşıtılması ve geminin varış limanına kadar olan taşıma ücretini öder
- 3-Mal alıcıya gemi güvertesine yüklenerek teslim edilir.
- 4-Varış limanına kadarki nakliye ücreti (navlun) satıcıya aittir.

Resim 1.5: CFR (mal bedeli ve navlun) teslim şekli

1.5.1. Satıcının Sorumlulukları

CFR (mal bedeli ve navlun) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Satıcı, sözleşme koşullarına uygun olarak malı hazırlar.
- Alıcının ülkesinde kullanacağı ve ihracatçının ülkesinden tedarik edilecek belgeleri hazırlar.
- Malın ihracıyla ilgili gümrük işlemlerini tamamlar ve gümrük vergilerini öder.
- Taşıma acentesiyle anlaşma yaparak, malların varış limanına kadar olan navlun ücretini öder.
- Yüklemenin yapıldığını ve muhtemel varış tarihini alıcıya bildirir.
- Düzenlenen taşıma belgesini ve gerekli diğer belgeleri alıcıya gönderir.

1.5.2. Alıcının Sorumlulukları

CFR (mal bedeli ve navlun) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Malın kendi ülkesine ithali için gerekli belgeleri ve gümrük işlemlerini tamamlar.
- İthalata ilişkin gümrük vergilerini öder.
- Varış limanında malların boşaltım ücretini ve liman ücretini öder.
- Mal varış limanına ulaştığında gecikmeksizin malları boşaltır.

1.6. CIF (Cost, Insurance And Freight: Mal Bedeli, Sigorta ve Taşıma)

Bu teslim şeklinde, satıcı ihraç edeceği malları, gümrük işlemlerini tamamlamış, asgari teminat sağlayan bir sigorta yaptırmış olarak yükleme limanına getirir ve gemiye yükler. Bu teslim şeklinde satıcı ayrıca malın varış limanına kadar olan navlun (taşıma ücreti) ücretini de öder. Malın satıcı tarafından varış limanına kadar olan taşıma ücreti ödenerek, gemiye yükletilmesinden sonra ortaya çıkacak tüm masraflar ve riskler alıcıya aittir.

Bu teslim şeklini diğerlerinden ayıran özellik, malın satıcı tarafından yolculuk esnasında doğabilecek hasarlara karşılık sigorta ettirilmesinin zorunlu olmasıdır. Ancak yapılacak sigorta asgari teminat sağlayan bir sigorta olduğundan, alıcı malları daha geniş bir teminat ile korumak isterse, ya bu konuda satıcı ile mümkün olduğunca açık olarak anlaşmalı ya da kendisi ek sigorta yaptırmalıdır.

Bu terim sadece deniz ve nehir taşımacılığı için kullanılabilir. Ancak bu ifade malların teslim yerinden, ithalatçının fabrikasına kadar gemi ile taşınacağı anlamına gelmez. Bu teslim şeklinde mallar ithalatçıya veya onun temsilcisine bir gemiye yüklenmiş olarak teslim edilir. Bu teslimden sonra mallar belirli bir yere kadar gemi ile götürüldükten sonra, kara yolu, demir yolu veya hava yolu gibi diğer taşıma yollarıyla ithalatçının adresine taşınabilir.

Örneğin, sözleşmede “CIF, İskenderun Limanı, TURKEY” şeklinde yer alan ibare; malların satıcı tarafından, gümrük işlemleri ve sigorta yaptırılmış olarak, İskenderun limanından gemiye yüklenileceği ve varış yerine kadar olan nakliye ücretinin de satıcı tarafından ödeneceği anlamına gelir.

- 1-Satıcı, malların ihracat gümrük işlemlerini tamamlar.
- 2-Malı alıcıya teslim edeceği gemiye kadar taşır
- 3-Satıcı, malın gemi yanına taşınması geminin varış limanına kadar olan taşıma ücreti ve sigorta ücretini öder
- 4-Mal alıcıya gemi güvertesine yüklenerek teslim edilir.

Resim 1.6: CIF (mal bedeli, sigorta ve taşıma) teslim şekli

1.6.1. Satıcının Sorumlulukları

CIF (mal bedeli, sigorta ve taşıma) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak malı hazırlar.
- Alıcının ülkesinde kullanacağı ve ihracatçının ülkesinden tedarik edilecek belgeleri hazırlar.
- Malın ihracıyla ilgili gümrük işlemlerini tamamlar ve gümrük vergilerini öder.
- Göndereceği malın sigortasını yaptırır ve sigorta ücretini öder.
- Taşıma acentesiyle anlaşma yaparak, malların varış limanına kadar olan navlun ücretini öder.
- Yüklemenin yapıldığını ve muhtemel varış tarihini alıcıya bildirir.
- Düzenlenen taşıma belgesini ve gerekli diğer belgeleri alıcıya gönderir.

1.6.2. Alıcının Sorumlulukları

CIF (mal bedeli, sigorta ve taşıma) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Malın kendi ülkesine ithali için gerekli belgeleri ve gümrük işlemlerini tamamlar.
- İthalata ilişkin gümrük vergilerini öder.

- Varış limanında malların boşaltım ücretini ve liman ücretini öder.
- Mal varış limanına ulaştığında gecikmeksizin malları boşaltır.

1.7. CPT (Carriage Paid To....: Taşıma....'e Kadar Ödenmiş Olarak)

“Taşıma ödenmiş olarak...” terimi, satıcının malları bizzat kendisinin seçtiği ve anlaşma yaptığı taşıyıcıya, malların, ihracı ile ilgili gümrük işlemleri yapılmış, belirtilen varış yerine gönderilmesi için gereken taşıma masrafları ödenmiş olarak teslim edeceği ve malları ilk taşıyıcının gözetimine devrettiği andan itibaren malla ilgili taşıma ücreti hariç diğer tüm masraf ve risklerin alıcıya geçeceği anlamına gelir.

Bu terim çok vasıtalı olanlar da dahil, tüm taşıma şekilleri için kullanılabilir. Eğer malların belirlenen taşıma mahalline ulaştırılması için art arda taşıyıcılar (örneğin, belirli bir yere kadar kamyon, daha sona tren, gemi... gibi) kullanılıyorsa malların ilk taşıyıcıya teslimiyle masraflar ve risk (varış yerine kadar olan taşıma ücreti hariç) alıcıya geçmiş olur.

Bu terimi izleyen yer ismi, teslim işleminin yapılacağı yeri ifade etmez. Ama hangi noktaya kadar navlun ve taşıma masrafların satıcı tarafından ödendiğini ortaya koyar. Örneğin, “CPT, Hamburg, Germany” şeklindeki ibare, malların Almanya'nın Hamburg şehrine kadar olan taşıma giderlerinin satıcı tarafından ödendiği anlamına gelir.

Resim 1.7: CPT (taşıma....'e kadar ödenmiş olarak) teslim şekli

1.7.1. Satıcının Sorumlulukları

CPT (taşıma ödenmiş olarak...) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak malı hazırlar.
- Alıcının ülkesinde kullanacağı ve ihracatçının ülkesinden tedarik edilecek belgeleri hazırlar.
- Malın ihracıyla ilgili gümrük işlemlerini tamamlar ve gümrük vergilerini öder.

- Taşıma acentesiyle anlaşma yaparak, malların varış yerine kadar olan navlun ücretini (taşıma masraflarını) öder.
- Yüklemenin yapıldığını ve muhtemel varış tarihini alıcıya bildirir.
- Düzenlenen taşıma belgesini ve gerekli diğer belgeleri alıcıya gönderir.

1.7.2. Alıcının Sorumlulukları

CPT (taşıma ödenmiş olarak...) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Malın kendi ülkesine ithali için gerekli belgeleri ve gümrük işlemlerini tamamlar.
- Transit taşıma nedeni ile doğabilecek gümrük masraflarını öder.
- İthalata ilişkin gümrük vergilerini öder.
- Navlun bedeline dahil değilse, boşaltma masraflarını öder.
- Mal varış yerine ulaştığında gecikmeksizin malları boşaltır.

1.8. CIP (Carriage and Insurance Paid To....: Sigorta Dahil Taşıma...’e Ödenmiş Olarak)

CIP teslim şeklinde satıcı, ihraç edeceği malları, ihracat gümrük işlemlerini tamamlamış, asgari teminat sağlayan bir sigorta yaptırmış olarak nakliye aracına yükler. Bu teslim şeklinde satıcı ayrıca malın varış yerine kadar olan navlun (taşıma ücreti) ücretini de öder. Malın satıcı tarafından varış yerine kadar olan taşıma masrafları ödenerek, nakliye aracına yüklenmesinden sonra ortaya çıkacak tüm masraflar ve riskler alıcıya aittir.

Bu taşıma şekli, çok vasıtalı olanlar da dahil, her türlü taşıma şekli için kullanılabilir. Eğer malların belirlenen varış mahalline ulaştırılması için art arda taşıyıcılar kullanılıyorsa malların ilk taşıyıcıya teslim edilmesinden sonra, tüm risk ve hasarlar (malın varış yerine ulaştırılmasına kadar olan nakliye ücreti ve asgari sigorta hariç) alıcıya geçer.

Bu terimde de aynı CIF teriminde olduğu gibi satıcının sadece asgari teminat sağlayan bir sigorta yaptırması ve ücretini ödemesi gerekir. Ancak alıcı olağandışı risklere (grev, savaş, doğal afet vb.) karşı sigorta yaptırılmasını istiyorsa primini kendisi ödemek şartıyla satıcıdan sigorta kapsamının genişletilmesini isteyebilir.

CIP teslim şeklini CIF teslim şeklinden ayıran temel fark, CIF teriminde satıcı malı nehir veya deniz araçlarına (gemi vb.) yükleyebilmekteyken, CIP teriminde ise her hangi bir taşıma aracına yükleyebilir.

- 1-Satıcı, malların ihracat gümrük işlemlerini tamamlar.
- 2-Malı alıcıya teslim edeceği yere kadar taşır.
- 3-Satıcı, malın teslim yerine taşınması, varış yerine kadar olan taşıma ücreti ve sigorta giderini öder.
- 4- Mal alıcıya anlaşılan yerde teslim edilir.

Resim 1.8: CIP (sigorta dahil, taşıma....'e ödenmiş olarak) teslim şekli

1.8.1. Satıcının Sorumlulukları

CIP (sigorta dahil taşıma...’e ödenmiş olarak) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak malı hazırlar.
- Alıcının ülkesinde kullanacağı ve ihracatçının ülkesinden tedarik edilecek belgeleri hazırlar.
- Malın ihracıyla ilgili gümrük işlemlerini tamamlar ve gümrük vergilerini öder.
- Göndereceği malın sigortasını yaptırır ve sigorta ücretini öder.
- Taşıma acentesiyle anlaşma yaparak, malların varış yerine kadar olan navlun (taşıma masrafları) ücretini öder.
- Yüklemenin yapıldığını ve muhtemel varış tarihini alıcıya bildirir.
- Düzenlenen taşıma belgesini ve gerekli diğer belgeleri alıcıya gönderir.

1.8.2 Alıcının Sorumlulukları

CIP (sigorta dahil taşıma...’e ödenmiş olarak) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Malın kendi ülkesine ithali için gerekli belgeleri ve gümrük işlemlerini tamamlar.
- İthalata ilişkin gümrük vergilerini öder.
- Varış yerinde malların boşaltım ücretini öder.
- Mal varış yerine ulaştığında gecikmeksizin malları boşaltır.

1.9. DAF (Delivered At Frontier: Sınırdaki Teslim)

Özellikle kara yolu ve demir yolu taşımacılığında kullanılan bu teslim şeklinde, malların gelen taşıma aracından boşaltılmamış, ihracat gümrük işlemleri yapılmış fakat ithalat işlemleri yapılmamış olarak, sınırdaki, ancak bitişik ülkenin gümrük sınırından önce olacak şekilde, belirlenen teslim yerinde veya noktada alıcının tasarrufuna bırakılmasıyla satıcının teslim borcunu yerine getirdiğini ifade eder.

Taraflar, gelen taşıma aracından malların boşaltılması ve boşaltmaya ilişkin hasar ve masrafların satıcı tarafından üstlenmesi hususunda anlaşmaya varmışlarsa bu durum satış sözleşmesinde açık bir ifade ile belirtilmelidir.

Bu terim teslimin kara sınırında yapılması halinde her türlü taşıma şekli için kullanılabilir. Eğer teslim, varış limanında gemide veya rıhtımda (iskelede) gerçekleştirilecek ise DES veya DEQ terimleri kullanılmalıdır.

Örneğin; Ankara'da bulunan bir ihracatçı İsviçre'nin Bern şehrinde bulunan bir firmaya mal ihraç edecektir. Mallar İzmir Limanına kadar kamyon ile daha sonra Fransa'nın Le Havre Limanına gemi ile oradan Basel sınırına ise tren ile taşınacak ve Basel sınırında alıcı malları teslim alacak ve Bern'e nakliyesini gerçekleştirecektir. Bu durumda sözleşmeye taşıma şekli "DAF, Basel, SWITZERLAND" olarak yazılmalıdır. Böylelikle malların Basel sınırına kadar olan nakliye ücretini satıcı ödeyecektir. Basel sınırından Bern'e kadar olan taşıma ücretini ise alıcı ödeyecektir.

- 1-Satıcı, malların ihracat gümrük işlemlerini tamamlar.
- 2-Malı alıcıya teslim edeceği sınıra kadar taşır.
- 3-Satıcı, malın teslim yeri olan sınıra, kadar olan taşıma ücretini öder.
- 4-Mal alıcıya anlaşılan sınırdaki ama bitişik ülkenin gümrük sınırından önce teslim edilir.

Resim 1.9: DAF (sınırdaki teslim) teslim şekli

1.9.1. Satıcının Sorumlulukları

DAF (sınırdaki teslim) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak malı hazırlar.
- Alıcının ülkesinde kullanacağı ve ihracatçının ülkesinden tedarik edilecek belgeleri hazırlar.
- Malın ihracıyla ilgili gümrük işlemlerini tamamlar ve gümrük vergilerini öder.

- Taşıma acentesiyle anlaşma yaparak, malların belirlenen sınır noktasına kadar olan navlun (taşıma masrafları) ücretini öder.

1.9.2. Alıcının Sorumlulukları

DAF (sınırdaki teslim) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Malın kendi ülkesine ithali için gerekli belgeleri ve gümrük işlemlerini tamamlar.
- İthalata ilişkin gümrük vergilerini öder.
- Malları belirlenen sınır noktasında emrine hazır tutulduğu anda zaman geçirmeksizin teslim alır.

1.10. DES (Delivered Ex Ship: Gemide Teslim)

Bu teslim şeklinde satıcı malları ihracat gümrük işlemlerini yaptıktan sonra varış limanında, gemide teslim eder. Varış limanına kadar bütün risk ve masraflar navlun ücreti de dahil olmak üzere satıcı tarafından karşılanır. Belirlenen varış limanında mallar alıcının emrine hazır tutulduğu andan itibaren teslim gerçekleşmiş sayılır ve bu andan itibaren tüm masraf ve riskler alıcıya geçer.

Bu terim sadece malların deniz, nehir yoluyla veya çok vasıtalı taşıma ile nakledilmesi söz konusu ise teslimatın bir limanda gerçekleştirilecek olması durumunda kullanılabilir.

Örneğin, taraflar teslim şekli hususunda “DES, Rotterdam” olarak anlaşmışlar ise mallar satıcı tarafından ihracat gümrük işlemleri yapılmış ve taşıma masrafları ödenmiş olarak, Rotterdam’da gemide alıcıya teslim edilecektir. Malların gemiden boşaltılması ve liman ücretini alıcı ödeyecektir.

- 1-Satıcı, malların ihracat gümrük işlemlerini tamamlar.
- 2-Malı alıcıya teslim edeceği limana kadar taşır.
- 3-Satıcı, malın teslim yeri olan limana taşınması için gerekli taşıma ücretini öder.
- 4-Mal alıcıya anlaşılan limanda gemiden indirilmeden teslim edilir.

Resim 1.10: DES (gemide teslim) teslim şekli

1.10.1. Satıcının Sorumlulukları

DES (gemide teslim) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak malı hazırlar.
- Alıcının ülkesinde kullanacağı ve ihracatçının ülkesinden tedarik edilecek belgeleri hazırlar.
- Malın ihracıyla ilgili gümrük işlemlerini tamamlar ve gümrük vergilerini öder.
- Taşıma acentesiyle anlaşma yaparak, malların varış limanında teslimi için gerekli navlun (taşıma masrafları; yükleme, boşaltma ve nakliye gibi) ücretini öder.

1.10.2. Alıcının Sorumlulukları

DES (gemide teslim) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Malın kendi ülkesine ithali için gerekli belgeleri ve gümrük işlemlerini tamamlar.
- İthalata ilişkin gümrük işlemlerini yapar ve vergilerini ödeyerek, fiili ithalatı gerçekleştirir.
- Varış limanında malların boşaltım ücretini ve liman ücretini öder.
- Mal varış limanına ulaştığında gecikmeksizin malları boşaltır.

1.11. DEQ (Delivered Ex Quay : Rıhtımda Teslim)

Bu terimde satıcı, bir önceki terim olan DES terimindeki yükümlülüklerine ek olarak, malı geminin güvertesinden rıhtıma (ya da mavnalara) indirmek ve bunlara ilişkin masrafları karşılamakla sorumludur. Yani mal gemiden indirilene kadar bütün masraf ve hasarlar satıcıya yani ihracatçıya aittir.

Bu teslim şeklinde malların ithalat için gümrüklenmesi (gümrük vergisi, resim ve harçlar) ithalatçıya yani alıcıya ait olmakla birlikte, bu husus sözleşme ile farklı biçimde de düzenlenebilir.

DEQ duty paid: Sözleşmede bu tabir geçiyorsa gümrük giriş işlemleri ve gümrük vergisinin satıcının mükellefiyetinde olduğu anlaşılır. Sözleşme de böyle bir tabirin bulunması durumunda, malın ithali ile ilgili işlemleri de satıcı yapacağından, satıcının malın ihraç edildiği ülkenin kambiyo mevzuatına hakim olması veya bu işleri yaptıracak gücü olması gerekir. Aksi takdirde bu teslim şekli seçilmemelidir.

DEQ duties on buyers account: Eğer sözleşmede bu tabir geçiyorsa gümrük giriş işlemleri ve gümrük vergisinin alıcının mükellefiyetinde olduğu anlaşılır.

Bu teslim şekli, sadece malların deniz, nehir yoluyla veya çok vasıtalı taşıma ile nakledilmesi söz konusu ise teslimatın bir limanda gerçekleştirilecek olması durumunda kullanılabilir.

Örneğın, “DEQ, Stockholm, SWEDEN” ibaresi, malın satıcı tarafından ihracat için gerekli işlemler tamamlanmış ve nakliye masrafları ödenmiş olarak İsveç’in Stockholm limanında gemiden boşaltılmış vaziyette teslim edileceğı anlamına gelir.

- 1-Satıcı, malların ihracat gümrük işlemlerini tamamlar.
- 2- Malı alıcıya teslim edeceği limana kadar taşıtır ve rıhtıma indirir.
- 3-Satıcı, malın teslim yeri olan rıhtıma taşıtılması için gerekli taşıma ücretini öder.
- 4- Mal alıcıya anlaşılan rıhtımda teslim edilir.

Resim 1.11: DEQ (rıhtımda teslim) teslim şekli

1.11.1. Satıcının Sorumlulukları

DEQ (rıhtımda teslim) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak malı hazırlar.
- Kendi ülkesinde ve alıcının ülkesinde kullanacağı lüzumlu belgeleri hazırlar.
- Malın ihracıyla ilgili gümrük işlemlerini tamamlar ve gümrük vergilerini öder.
- Taşıma acentesiyle anlaşma yaparak, malların varış limanına indirilmiş olarak teslimi için gerekli navlun (taşıma masrafları; yükleme,boşaltma ve nakliye gibi) ücretini öder.
- Sözleşmede belirtilmiş ise malın ithali ile ilgili işlemleri yapar ve gümrük vergilerini öder.
- Malların hangi tarihte varış limanında olacağını alıcıya bildirir.

1.11.2. Alıcının Sorumlulukları

DEQ (rıhtımda teslim) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Sözleşmede malın ithali ile ilgili işlemler ve vergiler tarafına yüklenmiş ise ithalat işlemlerini yapar, gümrük vergilerini öder.

- Sözleşmede malın ithali ile ilgili işlemler ve vergiler satıcıya yüklenmiş ise ithalat ile ilgili belgeleri düzenleyebilmesi için satıcıya gereken yardımı sağlar.
- Varış limanına boşaltılmış olan malları teslim alır.

1.12. DDU (Delivered Duty Unpaid: Gümrük Resmi Ödenmeksizin Teslim)

Bu teslim şeklinde satıcı, malları alıcının ülkesinde taraflarca belirlenen yerde ithalat işlemleri ve gümrük vergileri alıcıya ait olmak üzere teslim eder. Malların teslim yerine kadar olan nakliye masrafları ve diğer tüm giderler satıcıya ait olup malın tesliminden sonraki masraf ve riskler alıcıya geçer.

Burada dikkat edilmesi gereken bir başka husus ise mallar belirtilen yerde nakliye aracından boşaltılmamış olarak alıcıya teslim edilir. Ancak tarafların anlaşması durumunda boşlatma işi de satıcıya yüklenebilir.

Taraflar, gümrük işlemlerinin tamamlanması ve bundan kaynaklanacak masrafların ve hasarların tamamının veya bir kısmının satıcı tarafından karşılanması hususunda anlaşmaya varmışlarsa yapılacak sözleşmede bu durum açık olarak belirtilmelidir.

Bu teslim şekli, her türlü taşıma şekli için kullanılabilir, ancak eğer teslim varış limanında gemide veya rıhtımda (iskelede) gerçekleştirilecek ise DES veya DEQ teslim şekilleri kullanılmalıdır.

Örneğin, “DDU, Hamburg, GERMANY” ibaresi malların satıcı tarafından ihracat işlemleri yapılmış ve nakliye masrafları ödenmiş olarak, Almanya'nın Hamburg şehrinde alıcıya teslim edileceği anlamına gelir.

- 1-Satıcı, malların ihracat gümrük işlemlerini tamamlar.
- 2-Malı alıcının ülkesinde teslim edeceği yere kadar taşır.
- 3-Satıcı, malın teslim yerine, kadar olan taşıma ücretini öder.
- 4-Mal alıcının ülkesinde anlaşılan yerde alıcıya teslim edilir.

Resim 1.12: DDU (gümrük resmi ödenmeksizin) teslim şekli

1.12.1. Satıcının Sorumlulukları

DDU (gümrük resmi ödenmeksizin teslim) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Malları sözleşme şartlarına uygun olarak hazırlar.
- İhracat ile ilgili tüm belgeleri hazırlar ve gümrük masraflarını öder.
- Taşıma acentesiyle anlaşarak, teslim yerine kadar olan navlun bedelini öder.
- Malları alıcının ülkesinde, daha önce belirlenmiş yer ve zamanda alıcıya teslim etmek üzere hazır tutar.

1.12.2. Alıcının Sorumlulukları

DDU (gümrük resmi ödenmeksizin teslim) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme şartlarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Malın ithali için gerekli belgeleri hazırlar ve gümrük vergilerini öder.
- Malları önceden belirlenen tarihte, belirlenen yerde teslim alır.
- Malın teslim yerine boşaltımını yapar, teslim yeri ile malın götürüleceği yer farklı yerler ise malın nakliyesini öder (taraflar aralarında anlaşmışlar ise bu malların boşaltımı ve alıcının işyerine kadar olan nakliye bedeli de satıcıya ait olur).

1.13. DDP (Delivered Duty Paid: Gümrük Resmi Ödenmiş Olarak Teslim)

Bu teslim şeklinde DDU teslim şekli ile aynı prensiplere dayanır; ancak DDP teslim şeklinde satıcı ithalat işlemlerini de gerçekleştirir ve ithalatla ilgili gümrük vergilerini öder. Bu teslim şekli alıcının sorumluluğunun en az olduğu teslim şeklidir. Alıcı sanki ülke içerisinde herhangi bir firmadan mal alıyormuş gibidir.

EXW terimi satıcı için asgari yükümlülük ifade ederken, DDP terimi azami yükümlülük gösterir. Bu teslim şekli satıcının doğrudan veya dolaylı olarak ithal izni alamadığı hallerde kullanılmamalıdır.

Taraflar malların ithalinde ödenecek bazı masrafları satıcının yükümlülükleri dışında tutmayı arzu ediyorlar ise, bu durum satış sözleşmesinde açık bir ifade ile belirtilmelidir.

- 1-Satıcı, malların ihracat ve ithalat gümrük işlemlerini tamamlar.
- 2-Malı alıcının ülkesinde teslim edeceği yere kadar taşır.
- 3-Satıcı, malın teslim yerine, kadar olan taşıma ücretini öder.
- 4-Mal alıcının ülkesinde anlaşılan yerde alıcıya teslim edilir.

Resim 1.13: DDP (gümrük resmi ödenmiş olarak teslim) teslim şekli

1.13.1. Satıcının Sorumlulukları

DDP (gümrük resmi ödenmiş olarak teslim) teriminde satıcının sorumlulukları şunlardır:

- Malları sözleşme şartlarına uygun olarak hazırlar.
- İhracat ile ilgili tüm belgeleri hazırlar ve gümrük masraflarını öder.
- İthalat ile ilgili tüm belgeleri hazırlar ve gümrük vergilerini öder.
- Taşıma acentesiyle anlaşarak, teslim yerine kadar olan navlun bedelini öder.
- Malları alıcının ülkesinde, daha önce belirlenmiş yer ve zamanda alıcıya teslim etmek üzere hazır tutar.

1.13.2. Alıcının Sorumlulukları

DDP (gümrük resmi ödenmiş olarak teslim) teriminde alıcının sorumlulukları şunlardır:

- Sözleşme şartlarına uygun olarak mal bedelini öder.
- Malları önceden belirlenen tarihte, belirlenen yerde teslim alır.
- Malın teslim yerine boşaltımını yapar, teslim yeri ile malın götürüleceği yer farklı yerler ise malın nakliyesini öder (taraflar aralarında anlaşmışlar ise bu malların boşaltımı ve alıcının işyerine kadar olan nakliye bedeli de satıcıya ait olur).

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ EXW (ticari işletmede teslim) işlemleri yapınız.	➤ EXW teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ FCA (belirlenen yerde taşıyıcıya teslim) işlemleri yapınız.	➤ FCA teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ FAS (gemi doğrultusunda teslim) işlemleri yapınız.	➤ FAS teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ FOB (gemi bordasında teslim) işlemleri yapınız.	➤ FOB teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ CFR (mal bedeli ve navlun) işlemleri yapınız.	➤ CFR teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ CIF (mal bedeli sigorta ve taşıma) işlemleri yapınız.	➤ CIF teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ CPT (taşma...’e kadar ödenmiş olarak) işlemleri yapınız.	➤ CPT teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ CIP (sigorta dahil taşıma...’e ödenmiş olarak) işlemleri yapınız.	➤ CIP teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ DAF (sınırdaki teslim) işlemleri yapınız.	➤ DAF teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ DES (gemide teslim) işlemleri yapınız.	➤ DES teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ DEQ (rıhtımda teslim) işlemleri yapınız.	➤ DEQ teslim şeklinde alıcının sorumluluklarını öğreniniz. ➤ DEQ teslim şeklinde satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ DDU (gümrük resmi ödenmeksizin teslim) işlemleri yapınız.	➤ DDU teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.
➤ DDP (gümrük resmi ödenmiş olarak teslim) işlemleri yapınız.	➤ DDP teslim şeklinde alıcının ve satıcının sorumluluklarını öğreniniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyette kazanmış olduğunuz bilgileri aşağıda verilen soruları cevaplandırarak değerlendiriniz.

1. Satıcı malı fabrikasından teslim ederek, diğer tüm sorumluluktan kurtulmak istiyor ise aşağıdaki teslim şartlarından hangisini seçmelidir?
 - A) CIF
 - B) DDU
 - C) EXW
 - D) FOB
2. FCA teslim şekli ile FOB teslim şeklini birbirinden ayıran temel fark hangisidir?
 - A) FCA teslim şeklinde malın ihracı ile ilgili gümrük masraflarını satıcı öder.
 - B) FOB'da teslim noktası sadece gemi iken, FCA'da herhangi bir taşıma aracı olabilir.
 - C) FCA terimi çok vasıtalı nakliyelerde kullanılabilir.
 - D) FCA da mallar güvertede, FOB da ise rıhtımda alıcıya veya temsilcisine teslim edilir.
3. Aşağıdakilerden hangisi FOB teslim şeklinde satıcının sorumlulukları arasında yer alır?
 - A) Sözleşme şartlarına uygun olarak malları hazırlamak
 - B) Belirlenen tarih ve yerde, alıcı tarafından ayarlanan gemiye malları yüklemek
 - C) Malların teslim yerine nakliyesi için gerekli taşıma ücretini ödemek
 - D) Hepsi
4. Hangisi FOB ve CFR teslim şekillerinin ortak yönleri arasında yer almaz?
 - A) İki teslim şeklinde de mal gemiye yüklendikten sonra varış limanına kadar olan taşıma ücreti satıcı tarafından ödenir.
 - B) Her iki teslim şeklinde de ihracat işlemlerini satıcı yapar.
 - C) Her iki teslim şeklinde de mal gemi güvertesine satıcı tarafından yükletilir.
 - D) Her iki teslim şeklinde de satıcı, alıcının kendi ülkesinde kullanacağı belgelerin temininde yardımcı olur.
5. Satıcının malları sözleşmede belirtilen teslim yeri olan geminin yanına kadar götürmesiyle sorumluluğunun sona erdiği teslim şekli hangisidir?
 - A) FOB
 - B) EXW
 - C) FAS
 - D) DES

6. Aşağıdakilerden hangisi FAS teslim şeklinde alıcının sorumlulukları arasında yer almaz?
- A) Taşıma acentesi ile anlaşmak
 - B) Malın gemi yanına kadar getirilmesi için gerekli nakliyeyi ödemek
 - C) İhracat ve ithalat işlemlerinin gümrük vergilerini ödemek
 - D) Satıcının gemi yanına kadar getirdiği malları teslim almak
7. Aşağıdakilerden hangisi CFR teslim şeklinde satıcının sorumlulukları arasında yer alır?
- A) İthalata ilişkin gümrük vergilerini ödemek
 - B) Varış limanında malların boşaltım ücretini ve liman ücretini öder
 - C) Malı rıhtımda alıcıya teslim eder
 - D) Malın varış limanına kadar olan taşıma ücretini öder
8. CIF teslim şeklinde malların sigortalanması kime aittir?
- A) Satıcı
 - B) Alıcı
 - C) Aracı
 - D) Komisyoncu
9. Hangisi CIF teslim şeklinde satıcının sorumlulukları arasında yer alır?
- A) İthalat işlemlerini yapmak
 - B) Malı gemi yanında teslim etmek
 - C) İthalata ilişkin vergileri ödemek
 - D) Malı sigortalatmak
10. Hangisi CPT teslim şeklinde satıcının sorumlulukları arasında yer alır?
- A) Alıcının ülkesinde kullanacağı ve ihracatçının ülkesinden tedarik edilecek belgeleri hazırlamak
 - B) Malın varış yerine kadar olan taşıma ücretini (navlun) ödemek
 - C) Malın ihracıyla ilgili gümrük vergilerini ödemek
 - D) Hepsi
11. Aşağıdakilerden hangisinde ihracat gümrük işlemlerini alıcı yapar?
- A) CIF
 - B) FOB
 - C) FAS
 - D) Hepsi
12. Hangisi CIP teslim şeklinde alıcının sorumlulukları arasında yer almaz?
- A) Varış yerinde malların boşaltım ücretini ödemek
 - B) Malı sigortalatmak
 - C) İthalat işlemlerini yapmak
 - D) Varış yerinde gecikmeksizin malları boşaltmak

13. Hangisi DAF teslim şeklinde satıcının sorumlulukları arasında yer almaz?
- A) İthalat işlemlerini yapmak
 - B) İhracata ilişkin gümrük vergilerini ödemek
 - C) Belirlenen sınır noktasına kadar olan navlun ücretini ödemek
 - D) Malı sözleşme koşullarına uygun olarak hazırlamak
14. Hangisi DES teslim şeklinde alıcının sorumlulukları arasında yer almaz?
- A) Varış limanında malların boşaltım ücretini ödemek
 - B) İthalat için gerekli belgeleri hazırlamak
 - C) Varış limanına kadar olan navlun ücretini ödemek
 - D) Malın bedelini sözleşme koşullarına uygun olarak ödemek
15. Hangisi DDU teslim şeklinde alıcının sorumlulukları arasında yer alır?
- A) Malın teslim yerinde boşaltımını üstlenir.
 - B) Teslim yerine kadar olan taşıma ücretini ödemek
 - C) İhracat işlemlerini tamamlamak
 - D) Malların teslim yerine taşınması için, taşıma acentesi ile anlaşmak
16. Teslim şekilleri arasında satıcının sorumluluğunun en fazla olduğu teslim şekli hangisidir?
- A) EXW
 - B) DDP
 - C) CIF
 - D) FAS

DEĞERLENDİRME

Test sorularına verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarınızı karşılaştırınız. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine devam ediniz. Verdiğiniz doğru cevap sayısı % 50'den az ise uygulamaları tekrar ediniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

Bu modül ile uluslararası ticarete kullanılan nakliye türlerinin özelliklerini ve taşıma sigortasının kapsamını öğrenebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu öğrenme faaliyetine başlamadan yapmanız gereken araştırmalar şunlardır:

- Bir nakliye acentesini ziyaret ederek uluslararası ticarete kullanılan nakliye yollarının neler olduğunu ve bu yollarda hangi araçların kullanıldığını öğreniniz..
- Bir sigorta kuruluşunu ziyaret ederek uluslararası ticarete kullanılan sigorta türlerini öğreniniz

2. DIŞ TİCARETTE NAKLİYE VE NAKLİYE SİGORTASI

2.1. Nakliye

Belli bir coğrafyada mevcut bulunan insan, mal ve hizmetlerin, buldukları yerlerden başka yere taşınması amacıyla girilen faaliyete “nakliyat” (taşımacılık) denir.

Malınız çok kaliteli, fiyatlarınız da oldukça ucuz ve dış ülkelerden mallarınıza yoğun talep var. Buraya kadar her şey çok güzel. Peki, aldığınız siparişleri yurt dışına nasıl göndereceksiniz? Hava yoluna ne dersiniz? Peki deniz yolu... Mallarınız istediğiniz kadar kaliteli, fiyatlarınızda ucuz olsun, eğer malları anlaşılabilir zaman da istenilen yere ulaştırıyorsanız, tüm bunların hiçbir önemi yok.

Günümüzde bir malın hasarsız olarak uzak pazarlara sunulması, başka bir deyişle nakliyesi, malın kalitesi ve fiyatı kadar önemli bir unsur haline gelmiştir. Malı hasarsız, mümkün olduğu kadar kısa sürede ve ucuz bir şekilde üretim noktasından pazarlara taşıyabilmek rekabet gücünün önemli bir parçası olmuştur.

Dış ticarete kullanılan ve uluslararası kabul görmüş teslim şekillerini ve bu teslim şekillerinin alıcı ve satıcıya ne tür sorumluluklar yüklediğini bir önceki öğrenme faaliyetimizde anlatmıştık. Yapılan sözleşmede üzerinde anlaşılabilir teslim şekline göre malın satıcının ülkesinden, alıcının ülkesine hatta ticari işletmesine kadar olan seyahatinde nakliyenin kimin sorumluluğunda olduğu bellidir.

Nakliye sorumluluğunu yerine getirecek olan firma bunu hava, deniz, nehir, kara veya demir yolu ile gerçekleştirebilir. Her ulaşım yolunun avantaj ve dezavantajları vardır. Hangi yolun seçileceği;

- Ürünün fiziksel özelliğine,
- Nakliyenin fiyatına,
- Ürünün ambalaj biçimine,
- Ürünün boyutlarına,
- Ürünün son teslim tarihine göre değişir. Başlıca nakliye şekilleri şunlardır:

2.1.1. Hava Yolu Taşımacılığı

Hacim olarak küçük, değer olarak büyük malların özellikle uzak mesafelerde hızlı taşınması için oldukça güvenilir bir yoldur. Hava yolu taşımacılığı maliyetlerinin yüksekliğinden dolayı genelde kesme çiçek gibi acil sevk edilmesi gereken pahalı ve küçük hacimli malların naklinde söz konusu olmaktadır.

Alternatif nakliye şekilleri arasında en pahalı olanı hava yolu taşımacılığıdır. Hava yolu ile gönderilecek bir malın ne zaman gönderilen yere ulaşacağı, uluslararası Hava Taşımacılığı Birliğinin yayımladığı tarifelere bakılarak belirlenir.

Resim 2.1: Hava yolu taşımacılığı

2.1.2. Deniz ve Nehir Yolu Taşımacılığı

Deniz yolu taşımacılığı malların gönderilmesinde en yavaş nakliye yöntemi olmakla birlikte, büyük hacimli malların taşınması için uygundur.

Dünyada, deniz yoluyla gerçekleştirilen uluslararası ticaret hacmi, her geçen gün süratle artmaktadır. Günümüzde ülkeler arası deniz yoluyla taşınan yük miktarı 5,4 milyar tona ulaşmıştır. Dünya ticaretinin ithal ve ihraç yüklerinin %90'lık bölümü deniz yoluyla taşınmaktadır. Deniz taşımacılığı;

- Bir defada çok fazla yük ulaştırması,
- Güvenilir olması,
- Sınır aşımı olmaması,

- Mal zayıtatının minimum düzeyde olması,
- Diğer kayıpların hemen hemen hiç olmaması,
- Hava yoluna göre 14, karayoluna göre 7, demiryoluna göre 3,5 kat daha ucuz olmasından dolayı dünyada en çok tercih edilen ulaşım şeklidir.

	Denizyolu		Karayolu		Havayolu		Diğer*	
	Yük	Değer	Yük	Değer	Yük	Değer	Yük	Değer
İhracat	84,4	47,1	14,8	43,3	0,2	8,4	0,6	1,2
İthalat	90,7	50,6	5,9	33,6	0,1	10,8	3,3	5,0

Şekil 2.1: Dış ticaretimiz içinde taşıma sistemlerinin payı -% (2000 yılı itibariyle)

Deniz yoluyla bir defada en çok yük, en güvenli şekilde, en ucuza taşınmaktadır. Ülkeler arası sınır aşımı problemi yoktur. Amerika'dan alınan bir mal sınır aşmadan doğrudan ülkemize gelir, ülkemizden ihraç edilen mal sınır aşmadan doğrudan Hollanda'ya gider.

Resim 2.2: Deniz yolu taşımacılığı

Gemi ile kargoda üç tip söz konusudur:

- Genel Kargo: Bu kargo çeşidinde değişik mallar bir arada taşınır.
- Full Kargo: Bu kargoda benzer ürünler bir arada taşınır, kakao, pamuk gibi.
- Bulk Kargo: Demir, kömür gibi istiflenebilen mallar taşınır.

Coğrafi özellikleri uygun olan bölgelerde deniz dışında, iç suyolları da (nehir vb.) taşımacılıkta kullanılmaktadır.

Resim 2.3: Nehir yolu taşımacılığı

2.1.3. Kara Yolu Taşımacılığı

Kara yolu ile taşımacılık, ihracatçının malları ithalatçıya doğrudan ve en esnek şekilde ulaştırmasını sağlayan yoldur. Küçük veya büyük kargolar için idealdir.

Kara yolu taşımacılığı malın kapıdan kapıya aktarmasız teslimini sağladığı için tercih edilmektedir. Ancak, kara yolu taşımacılığında mesafe arttıkça diğer taşımacılık türlerine göre ekonomik olmaktan uzaklaşmaktadır.

Bir kamyonun bir günde katedebileceği ortalama yol CMR Konvansiyonunda 450 km olarak belirlenmiştir.

Resim 2.4: Kara yolu taşımacılığı

2.1.4. Demiryolu Taşımacılığı

Demir yolu taşımacılığı, uluslararası taşımalarda da kara yolu taşımacılığına göre daha ekonomik ve daha güvenli seçenekler sunmaktadır. Malınızın cinsine göre, açık veya kapalı vagonlar kullanıp, taşımalarınız daha sağlıklı ortamlarda yapılmaktadır.

Demir yolu taşımacılığı uzun mesafelerde ekonomik ve güvenli bir taşıma şeklidir. Demir yolu taşımacılığı çok büyük altyapı yatırımları gerektirdiğinden dolayı, demir yolu işletmeciliği de genellikle ülkelerde kamu kesimi tarafından yürütülmektedir. Özellikle Ortadoğu ve Doğu Avrupa ithalat-ihracatlarında güvenli ve ekonomik bir taşıma şeklidir.

Resim 2.5: Demiryolu taşımacılığı

Avrupa’da demir yolu taşımacılığı gerilerken, ABD’de sanayinin ihtiyaçlarına cevap verebilen demir yollarının taşımacılıktaki payı artmıştır. ABD’deki demir yolları ile yük taşıma oranının yüzde 40 olması demiryollarının öneminin azalmasının kaçınılmaz bir son olmadığını göstermektedir.

Uluslararası Demir yolları Birliği (UIR), Avrupa Demir yolları Birliği (CER), Uluslararası Kamu Ulaştırma Birliği (IUPT) ve Avrupa Birliği Demir yolu Sanayileri (UNIFE) demir yollarının hak ettiği paya tekrar ulaşabilmesi amacıyla 2020 yılına kadar tek Avrupa demir yolu sisteminin oluşturulması yönünde çalışmalara başlamıştır.

2.2. Taşıma Sözleşmeleri

İncoterms kuralları çerçevesinde taraflar arasında yapılan ve nakliyecinin malı ücret karşılığında bir yerden başka bir yere taşımayı üstlendiği sözleşmelerdir.

2.2.1. Taşıma Sözleşmesi Türleri

Taşıma sözleşmesinin adları ve taşıma biçimleri, taşımacılık türlerine, araçlarına ve nakliyecilerine göre değişmektedir.

Taşıma sözleşmelerinin taşıma türlerine göre olan adlandırmaları şöyledir:

- Deniz taşımalarında: Ocean Bill of Lading (B/L) ; Deniz Konşimentosu
- Demiryolu taşımalarında: Railway Bill (RWB) ; Demir Yolu Taşıma Senedi
- Karayolu taşımalarında: Truck Bill of Lading veya CMR ; Kara Yolu Taşıma Senedi
- Havayolu taşımalarında: Airway Bill (AWB) ; Hava Yolu Taşıma Senedi.

2.2.2. Taşıma Sözleşmelerinin Kapsamı

Bir taşıma sözleşmesinde aşağıda belirtilen bölümlerin bulunması gerekir:

2.2.2.1. Taşıma Sözleşmesinin Tarafları

- **Gönderen:** Taşıma sözleşmesinin taşıyıcı karşısındaki tarafı oluşturan, malın sahibi olması gerekmeyen ve sözleşmeyi kendi adına yapan kişidir. Dış ticarete mallar bizzat mal sahibi tarafından gönderilebileceği gibi bir nakliye aracı (Forwarder) ile anlaşarak, nakliye aracısının mal sahibi adına bu tür işleri organize etmesi sağlanabilir.
- **Taşıyıcı:** Taşımacılık işini meslek edinmiş olan, taşıt sahibi olup olmaması önemli olmayan ve bir ücret karşılığında taşıma işini üstlenmiş olan kişidir. Taşıyıcı, taşıma işini ara taşıyıcılara (taşeronlara) devredebilir.

2.2.2.2. Taşıma Sözleşmesi ile İlgili Diğer Kişiler

- **Gönderilen:** Taşıma senedinde gönderenin emrine göre, taşınan malın yolculuk sonunda teslim edileceği belirtilen kişidir. Hukuken “kıymetli evrak” niteliğinde olan “Taşıma Senedi”nin bir asıl nüshasının gönderilen tarafından taşıyıcıya teslimi ile eşyanın taşıma işlemi sona erer ve taşıyıcı ücrete hak kazanır.
- **Taşımacak malın sahipleri:** Gönderilen kişi (ya da kurum), her zaman mal sahibi olmayabilir. Mal, satış sözleşmesi veya akreditife göre banka adına veya göndericinin temsilcisine gönderilebilir. Bu tür durumlarda teslimdeki malın sahibi “Final Consignee” tabir edilen “Son Alıcı” kısmında gösterilir.
- **Bildirim yapılacağı taraf (Notify):** Dış Ticaret Taşıma Sözleşmelerinde “Notify” bölümüne;
 - Alıcı olarak malı satın alandan başkasının yazılması durumunda mal sahibinin ismi,
 - Alıcı olarak malı satın alanın yazılmış olması durumunda, temsilcinin ismi yazılır.
 - Alıcı veya bildirim yapılacak taraf olarak gösterilecek kişiler, akreditif mektubu veya satış kontratına uygun olmalıdır.

2.2.2.3. Taşımacak Mal

- **Malın tanıtıcı işaretleri:** Taşıma sırasında, yapılacak aktarmalarda ve varış yerinde, malı tanımak için alıcı, malın veya paketinin üzerine tanıtıcı marka ve numara konulmasını satıcıdan isteyebilir.

Malın ya da paketinin üzerine satıcı tarafından konulan marka, genellikle satıcının adı veya işareti ile alıcının adı veya işaretini, varış yerini, kullanım yerini ve akreditif numarasını gösterir. Söz konusu malın veya paketinin üzerine satıcı tarafından konulan numara, gönderilen şeyin kaç kap olduğunu gösterir.

- **Malın kap adedi:** Taşıma senedinin en önemli bölümü, göndericinin taşıyıcıya nakledilmek üzere kaç parça malı veya paketi teslim ettiğini gösteren bölümüdür. Malın kap adedi, her elleçlemede tek başına hareket eden mal veya onun paketidir.
- **Malın tarifi (tanımı):** Taşıma senedinin diğer bir önemli bölümü, alıcının satıcıdan satış sözleşmesi veya akreditife göre aldığını belirttiği malın tarifini gösteren bölümdür. Bu bölüme, satış sözleşmesinde veya akreditife belirtilen eşyanın tam adının yazılması ve kısa tanımının yapılması gerekmektedir.
- **Malın ağırlığı:** Taşıma senedinin önemli bir bölümü de gönderenin taşıyıcıya teslim ettiği malın ya da paketinin brüt ağırlığını gösteren bölümdür. Malın ağırlığı, nakliyecinin taşıyacağı ağırlıktır. Malın niteliğine göre firesi varsa fire oranı taşıma sözleşmesinde gösterilmelidir. Taşıyıcı navlununu, taşıma şekline göre ve malın brüt ve/veya hacmini baz alarak hesaplar.
- **Malın hacmi:** Taşınacak malın veya paketinin, boyunun, eninin ve yüksekliğinin çarpılması ile bulunan mal hacmi, malın araçta kaplayacağı bölümü gösterir. Malın hacmi, taşıma fiyatının hacim üzerinden belirlediği su yolu taşımalarında önemlidir.

2.2.2.4 Taşıma Türü ve Aracın Adı

Malın taşıma türü ve taşımayı yapacak olan araç veya araçların cinsi ve adı taşıma senedinde belirtilmektedir. Taşıma senedinde taşıma biçimlerine göre;

- Demir yolu taşımalarında vagon numarası,
- Kara yolu taşımalarında kamyon ya da römorkun plaka nu'su,
- Deniz yolu taşımalarında geminin adı (bazı hallerde bayrağı),
- Hava yolu taşımalarında ilgili uçak şirketi ve konşimento nu'su gösterilmektedir.

2.2.2.5. Malın Çıkış, Aktarma ve Varış Yerleri (İlgili Belgeler ile)

Gönderenin, nakliyeciyeye malı teslim ettiği yer, çıkış/yükleme yerini belirtir. Taşınan malın, nakliyat sırasında araç değiştirmesi halinde, aktarmanın yeri taşıma senedinde yer almalıdır. Malın, nakliyeciden gönderilene teslim edileceği yer, varış/boşaltma yeri olarak taşıma senedinde belirtilir. Nakliyatçı, varış noktasında malı teslim ederek navlun ödemesine hak kazanır.

2.2.2.6. Taşıma Sözleşmesi Tarih ve Numarası ile Düzenlenme Tarihi

Taşıma sözleşmesinde taşıma sözleşmesinin yapıldığı tarih ile sözleşme numarası ve taşıma senedinin düzenlendiği tarih, ayrı bölümlerde gösterilir.

2.2.2.7. Taşıma Sözleşmesinin Nüshaları

Taşıma sözleşmesinin kaç nüsha olarak düzenleneceği genellikle ilgili malın satış sözleşmelerinde veya akreditifinde belirtilmektedir. Taşıma senetleri genellikle taşıma biçimine göre 1-3 asıl olmak üzere 7-9 suret olarak düzenlenmektedir.

2.2.2.8. Taşıma Ücreti

Mal taşıma ücreti, gönderilenin ücreti ödeyeceği hallerde, taşıma senedi üzerinde yer almaktadır. Demir yolu ve hava yolu taşımalarında taşıma ücreti, taşıma sisteminin gereği olarak taşıma senedinde belirtilmektedir.

TAŞIMA BELGESİ – ÖRNEK FORM

SHIPPING INSTRUCTIONS			NAME AND ADDRESS OF TRANSPORT/SHIPPING COMPANY	
Shippers name and address [1] (Taşıyıcının Adı ve Adresi) Craft Ceramics Ltd. Unit 5c, Ashnew Industrial Estate Ashnew, County Wicklow, Ireland			BELL LINES	
Consignee's name and address [2] (Alıcının Adı ve Adresi) Kaufstadt AG Central Warehouse Reference MG/17963 Karlsruhe Germany				
Notify address [3] (Acenta Adresi) Impex AG 221 Havenstrasse Hamburg				
Place of receipt [4] (Malların Alınacağı Yer) Ashnew				
First vessel [5] (Birinci Araç) Bell Lines	Port loading [6] (Yüklemenin yapılacağı liman) Waterford			
Port of discharge [7] (Malların Boşaltılacağı Liman) Hamburg	Final discharge [8] (Malların Son Teslim Yeri) Karlsruhe			
Second vessel [9] (İkinci Araç) -----	Port of transport [10] (Aktarmanın Yapılacağı Liman) -----			
Port of discharge [11] (Malların Boşaltılacağı Liman) -----	Place of delivery [12] (Malların Teslim Yeri) -----			
Marks and no's. [14] (İşaret ve Numaralar) Fully addressed Nos. 1-78	Contents no. and seal no. (Mühür ve Damga Numarası) [15]	Quantity and description of goods (Ürüne ve ambalaja ilişkin uyarılar) [16] 78 cardboard cartons containing pottery FRAGILE, HANDLE WITH CARE-KEEP UPRIGHT	Gross weight (Toplam Ağırlık) kg [17] 522 kg Tariff no. [19] 691200 500 00	Measurement m3 [18] 1.12 FOB value [20] (FOB Değeri) US \$ 12,075.00

Şekil 2.2: Taşıma belgesi (sözleşme) ön yüz

DIMENSIONS OF PACKAGES					
No. of packages (Toplam Koli Sayısı) [22]	Length (Uzunluk) [23]	Breadth (Eni) [24]	Depth (Derinlik) [25]	Measure (Hacim) [26]	Total Measure (Toplam Hacim) [27]
15	45 cm	40 cm	10 cm	0.018	0.27 m3
15	30 cm	15 cm	15 cm	0.007	0.11 m3
24	42 cm	21 cm	15 cm	0.013	0.31 m3
24	30 cm	30 cm	20 cm	0.018	0.43 m3
BILL OF LADING REQUIREMENTS (Koşimento'daki Koşullar) [28]			FREIGHT AND CHARGES (Navlun ve Diğer Giderler) [29]	DOCUMENT ACCOMPANYING CARGO TO PORT OF SHIPMENT(Nakliye İlişkin Belgeler) [30]	
Total no. required (Koşimento Numarası) [31]	Originals (Aslı) 1Adet	Copies (Kopyası) 3Adet	Freight payable by: Shipper (Taşıyıcı) (Navlunu Ödeyecek Taraflar) [35] Charges payable by: (Diğer Shipper (Taşıyıcı) (Diğer giderleri ödeyecek taraf) [36]	Documents going with cargo to port of shipment(Kargo ile gönderilecek belgeler) Invoice (Fatura)2 Nüsha Packing list (Koli Listesi) (2) Certificate of origin (Menşe Şahadetnamesi)(2) Insurance certificate (Sigorta Belgesi) (1)	
We hereby declare the foregoing to be a full and true account of the contents, values, etc., of the goods herein declared. We agree to pay all freight or charges, custom house charges and duties as well as other lawful and customary expenses and also return freight and charges if consignees either decline to receive the goods or refuse or are unable to pay the charges thereon. We understand and accept that all transactions are subject to your standard trading conditions and/or conditions of relevant bill of which we are aware.					
BILLS OF LADING WILL NOT BE RELEASED WITHOUT PRIOR SETTLEMENT OF FREIGHT AND/OR CHARGES			DATED 1 July 20.. ----- SIGNED [37] ----- ON BEHALF OF ----- Craft Ceramics Ltd -----		

Şekil 2.3: Taşıma belgesi (sözleşme) arka yüz

2.3. Taşıyıcının Sorumlulukları

Taşıyıcı, nakliye sırasında gözetimi altında bulunan eşyayı veya paketini yolculuk boyunca korumakla sorumludur. Eşyada veya paketinde herhangi bir hasar ya da zayı (kayıp) meydana gelmesi durumunda taşımacıların yükümlülükleri ulusal ticaret yasaları ile düzenlenir. Buna göre taşıyıcının sorumlulukları şunlardır:

2.3.1. Taşıyıcının Eşyayı Koruma Yükümlülüğü

Taşıma sözleşmesi uyarınca, taşıyıcı malı bütün taşıma süresince korumayı ve bunları devraldığı biçimde teslim etmeyi taahhüt eder.

Zayi: Malın yanması, kaybolması, çalınması, yetkili makamlarca el konulması, yanlışlıkla alıcıdan başkasına teslim edilmesi ziyan halleridir. Malın tüm değerini kaybedecek derecede hasara uğraması halleri de zayıdır.

Taşınan malın tamamı ziyana uğrayabileceği gibi, sadece bir kısmının alıcısına teslim edilmemesi de, teslim edilmeyen kısım için zayı sayılmaktadır.

Hasar: Nakliyecinin taşıdığı malın değerinin azalmasına neden olan her türlü maddi kötüleşme hasar olarak tanımlanır.

2.3.2. Taşıyıcının Malı Belli Sürede Taşıma Borcu

Nakliyeciyi, teslim aldığı malı, taşıma sözleşmesinde veya ticari teamüllerde (genel kabul görmüş davranışlar) veyahut uluslararası kurallarda belirtilen bir süre zarfında taşıyarak gönderilene teslim etmekle yükümlüdür.

Taşımanın, taşıma sözleşmesindeki, ticari teamüllerdeki veya uluslararası kurallardaki süreler içinde sonuçlandırılmaması halinde nakliyeciyi, üstlendiği borcu zamanında yerine getirmemiş olmaktadır.

2.3.3. Taşıyıcının Talimatlarına Uyma Borcu

Nakliyeciyi, malı koruma ve süresinde taşıma borcunun yanı sıra taşıma sözleşmesinde belirtilen, ticari teamül olarak bilinen veya uluslararası kurallarda belirtilen hususlara da uymakla yükümlüdür.

Taşımanın devamı sırasında nakliyeciyeye, gönderilenin değiştirilmesini, varış yerinin değiştirilmesini, malın kendisine iadesini veya malın belli bir depoda kendi emrinde bekletilmesini veyahut taşıma senedi üzerinde bazı değişiklikler yapılmasının talebi gibi talimatlar verebilir. Nakliyeciyi, gönderenin talimatlarına uymakla yükümlüdür.

Nakliyeciyi, malı taşıma sözleşmesinde belirtilen varış yerine getirdiği andan itibaren gönderilenin, malı kendisinden başkasına teslim veya başka bir varış yerine teslim gibi, talimatlarına uygun hareket etmekle de yükümlüdür.

2.3.4. Taşıyıcının İhbar Borcu

Taşıyıcı, taşımanın başlamasını veya devam etmesini engelleyen bir durumun ortaya çıkması veya gönderilene teslimini engelleyen bir durumun ortaya çıkması halinde, gönderene ve gönderilene, bu durumu bildirmekle yükümlüdür.

2.3.5. Ara Taşıyıcılardan Dolayı Taşıyıcının Sorumluluğu

Taşımacı taşımayı kendisi gerçekleştirebileceği gibi, taşıma sırasında yardımcılarını ve ara taşıyıcıları da taşıma ile görevlendirebilir.

Taşıyıcının yardımcılarının, taşımada kullandığı kişilerin ve ara taşıyıcıların fiil ve kusurlarından dolayı ortaya çıkan sorumluluk, taşıma sözleşmesinde belirtilen nakliyecinin kendi kusuru sayılır. Bu durumda, yardımcılar ve ara taşıyıcılar değil, sözleşmeye taşıma işini yapacağına dair imza koyan nakliyeciyi sorumlu olur.

2.3.6. Taşıyıcının Tazminat Ödemesi Durumu

Nakliyeciyi taşıma sırasında malın kayba veya hasara uğramasından ya da gönderilene geç teslim edilmesinden doğan zararı tazmin etmekle yükümlüdür.

Malın, nakliyeciyeye teslim edilmesinden sonra ziyana ve hasara uğraması durumunda, mal değeri taşıma sözleşmesinde belirtilmiş ise bu değer üzerinden, belirtilmemiş ise teslim yerindeki piyasa değeri üzerinden veya ticari faturada belirtilen değer üzerinden tazminat ödenir.

Malın, taşıma sözleşmesinde kararlaştırılan veya ticari teamüle ya da uluslararası kurallarda belirlenen süreler içinde değil de bu sürelerden daha geç bir süre içerisinde alıcısına teslim edilmesi durumunda da nakliyeciyi, tazminat öder.

2.3.7. Taşıyıcının Sorumluluğu Sigortası

Taşıyıcı, taşıma sırasında eşyanın zayı veya hasara uğramasından veya geç tesliminden doğan zararı sigorta şirketlerine “Taşıyıcının Sorumluluğu Sigortası”nı yaptırarak teminat altına alabilir.

Taşıyıcının sorumluluğundan doğan ödeme yükümlülüğü ayrıca uluslararası anlaşmalarla da belirlenmiştir.

2.3.8. Taşıyıcının Sorumluluğunu Ortadan Kaldıran Haller

Yukarıda belirttiğimiz taşıyıcının sorumluluklarını incelediğimizde, taşıyıcının sorumluluğunun, taşıma sözleşmesi ile kendisine yüklenen yükümlülüklerin ihlali hallerinde yani taşıyanın kusurundan kaynaklanan bir zararın varlığı halinde söz konusu olacağını görürüz.

Malın kendisinden, malın sahibi ile yardımcılarından veya zorlayıcı sebeplerden kaynaklanan zararlar taşıyıcının sorumluluğunda değildir. Buna göre aşağıdaki hususların ortaya çıkması durumunda meydana gelen zararlar taşıyıcının sorumluluğu dışındadır:

- Denizin veya gemi işletmesine elverişli diğer suların tehlike ve kazaları (fırtına, kötü deniz ve hava koşulları, dalgalar, siste yatma, gemiye deniz suyu girmesi, kaya ve kum tepciklerine çarpma, karaya oturma vb.)
- Savaş olayları, karışıklık ve ayaklanmalar, kamu düşmanlarının hareketleri, yetkili makamların emirleri veya karantina sınırlamaları, terörist eylemler, deniz korsanlarının müdahaleleri, zoralmı, millileştirme işlemleri.
- Mahkemelerin el koyma kararları, gemi ve yüke yönelik her türlü haciz, zoralmı, el koyma kararları.
- Grev, lokavt ve diğer çalışma engelleri (bunların sorumsuzluk hali olması için sözleşmenin yerine getirilmesine engel oluşturacak boyutta olması ve taşıyanın kusurundan doğmamış olması gerekmektedir).
- Yüklemenin veya yükün sahibiyle acentenin veya temsilcisinin hareket veya ihmalleri.
- Denizde can ve mal kurtarma girişimi.
- Hacim ve tartı itibarıyla kendiliğinden eksilme (fire) veya malın gizli ayıpları ya da malın kendisine özgü cins ve niteliği.

2.4. Nakliyat Sigortaları

Nakliyat sigortaları, bir yerden diğerine nakledilen, ticari nitelikte olan veya olmayan eşyanın, taşıma sırasında karşılaşılabileceği kayıp, hasar ve zararlara karşı yaptırılan bir sigorta türüdür.

Uluslararası ticarete ihracatçı ile ithalatçı tarafların aralarında anlaşmaya varacakları önemli konulardan birisi de alım-satımı yapılan malın sigortalanması hususudur. Uluslararası nakliye sürecinde, yükleme ve boşaltma, depolama gibi lojistik süreçler esnasında oluşabilecek hasar, zarar ve ziyanların teminat altına alınması gerekliliği açıktır.

İhracat ithalata konu olan eşyanın sigorta sorumluluğunun hangi tarafa ait olacağı sorusu, bilindiği gibi anlaşmaya varılan teslim şekilleriyle açıklığa kavuşur. Anlaşılın teslim şekline göre sigortayı ihracatçı veya ithalatçı yaptırır. Unutulmamalıdır ki 13 adet teslim şekli içerisinde sadece **CIF** ve **CIP** terimlerinde malların sigortalanması zorunludur. Üstelik bu teslim şekillerinde de en dar kapsamlı sigorta yaptırılması öngörülmüştür (sadece yangın, çalınma, hasar gibi).

CIF ve **CIP** teslim şekilleri dışında seçilen teslim şekillerinde sigorta yaptırma zorunluluğu olmadığından ihracat ve ithalatçılar dış ticarete konu olan mallarını doğabilecek risklere karşı koruma konusunda hem fikir iseler aralarında anlaşarak malları sigortalatmalıdırlar. Yapılacak bu anlaşma ile sigorta bedelinin kim tarafından ödeneceği de ayrıca belirlenmelidir.

Nakliyat sigortalarını 4 bölümde incelemek mümkündür:

- Emtia nakliyatı sigortaları,
- Kıymet nakliyatı sigortaları,
- Tekne ve navlun sigortaları,
- Sorumluluk sigortaları.

Burada, yukarıda saydığımız nakliyat sigortalarından, dış ticaret yapan işletmelerin mallarını sigortalatmakta yoğun olarak tercih ettikleri “Emtia Nakliyatı Sigortası”na değinilecektir.

2.4.1. Emtia Nakliyat Sigortaları

Emtia nakliyat sigortaları, emtianın kara, deniz, hava ve demir yollarında taşınması sırasında meydana gelecek hasar ve kayıplarını teminat altına alır.

2.4.1.1. Emtia Nakliyat Sigortalarında Teminat

Emtia nakliyat sigortalarında teminat, taşımanın yapılacağı araç türüne göre değişmekle beraber, genel olarak, 3 değişik teminat şekli bulunur:

- Tam Ziya
- Dar Teminat
- Geniş Teminat

➤ Tam Ziya Teminatı

Yükü taşıyan gemi, kamyon, uçak veya trenin fiilen ve mutlak surette tamamen hasarlanması sonucunda, taşınan malların fiilen ve tamamen hasarlanması durumunu teminata alır. Örneğin, bir geminin tamamen batması, bir uçağın düşerek infilak etmesi, bir kamyonun şarampole yuvarlanıp kullanılamaz hale gelmesi gibi haller.

➤ Dar Teminat

Dar Teminat, taşımanın yapıldığı aracın hasarlanması sonucu, taşınan değerlerin zarar görmesi halini temin etmektedir. Taşıma yapılan aracın cinsine göre değişik isimler almakla beraber, teminat kapsamı değişmemektedir.

Dar teminat, karayolunda kamyon klozu, demiryolunda demiryolu klozu, denizyolunda ise (C) klozu veya FPA (Free Particular Avarage) teminatı adlarını almaktadır. Havayolu ile yapılan taşımaların dar teminat ile sigortalanması mümkün olmamaktadır.

Kamyon Klozu: Bu kloz, kamyon veya treylerin, karayolunda herhangi bir sabit veya hareketli cisme çarpması, çarpışması, devrilmesi, yanması ile bazı doğal tehlikeler sonucu (yıldırım, sel, dere taşması, çığ, toprak ve dağ heyelanı, köprü yıkılması ve yol çökmesi) taşınan emtianın zarar görmesi durumunu temin eder.

Demiryolu Klozu: Bu kloz, malların demiryolu ile nakilleri sırasında ateş, yıldırım, sel, dere taşması, çığ, toprak kayması, dağ heyelanı, yol çökmesi, hat veya tünel veyahut demiryoluna ait diğer yapıların çökmesi, katarlar arasındaki çarpışma, çarpma, hattan çıkma, devrilme, vagonların bağlama zincirlerinin kopması veya katarın bunlara benzer bir tehlikeye maruz kalması sonucu uğrayacağı zarar ve hasarları temin eder.

Deniz Yolu Taşımacılığında :İnstitute Cargo Clauses (C) veya (F.P.A.)

- Geminin batması, yanması, infilakı, çatışması, sabit veya hareketli bir cisme çarpması veya sığılğa bindirmesi, oturması gibi haller sonucu emtianın hasarlanması,
- Yükün bir sığınma limanında boşaltılması, depolanması veya yeniden yüklenmesi sırasında oluşacak hasarlar ve masraflar,
- Hakiki veya hükmi tam ziya,
- Bir ya da birden çok kolinin yükleme, aktarma veya boşaltma işlemleri sırasında, olduğu gibi tam zıyaı durumu (Kısmi hasarlar, teminat kapsamı dışındadır).

Hava yolu taşımacılığında dar teminat uygulanmamaktadır.

➤ Geniş Teminat

Geniş teminat kapsamında ise aşağıda bahsedileceği gibi istisna edilen bazı hususlar belirtilir ve bunun dışında kalan tüm haller sigorta teminatı kapsamında sayılır. Geniş teminat kara ve denizyolunda İnstitute Cargo Clauses (A) veya All Risks, havayolunda ise Institute Cargo Clauses (Air) adı altında verilmektedir.

- Yakın sebebi gecikme olan hasar ve masraflar,
- Sigorta konusunun mahiyetinden ileri gelen hasarlar (Aybi zati.), (Örneğin; Fire, çürüme, bozulma, kurtlanma, böceklenme, atmosferik pas vb),
- Malin kendi bünyesinde bulunan hasarlar (Gizli kusur), (Örneğin ; İmalat hatası, kullanılan hammaddenin vasıflı olmaması vs.),
- Ambalaj yetersizliği (Konteynır seçimindeki yanlışlıklar da ambalaj yetersizliği olarak kabul edilmektedir),
- Sigortalının veya adamlarının kasti kötü niyetine atfedilebilecek hasar ve masraflar (Ağır ihmal - Ağır kusur).

2.4.1.2. Teminatın Başlangıç ve Bitiş Zamanlarının Tespiti

Kamyon klozunda; teminat, malların nakledilmek üzere kamyon veya treylere yüklendiği anda başlar ve nakil vasıtasının, poliçede gösterilen yere varışı ile sona erer. Yükleme ve boşaltma esnasında, emtianın maruz kalabileceği rizikolar, ancak ek prim ödemek suretiyle teminata dâhil edilebilir(yükleme ve boşaltma rizikolarının teminata dâhil olup olmadığının poliçe özel şartlarında belirtilmesi gerekmektedir).

Demir yolu klozunda; teminat, malların nakledilmek veya nakliyat hemen yapılmayacaksa, ticari örf ve adetlere uygun olarak, muhafaza edilmek üzere demir yolu yetkililerine teslimi ile başlar. Malların varma istasyonunda alıcısına teslimi ile veya teslimine engel bir hal varsa, malların satıldığı veya usulüne uygun olarak depo edildiği zaman sona erer. Sigortanın son bulması bu üç şekilde meydana gelmemiş ise teminat en geç varışı takip eden 60. günün sonunda biter. Burada yükleme boşaltma rizikosu, ancak ek prim ile temin edilebilir.

Deniz yolu taşımacılığında; dar teminat (C) klozu ve geniş teminat (A) klozu ile yapılan sigortalarda teminat, malların poliçede gösterilen yerdeki depoyu terk etmesiyle başlar, poliçede gösterilen varış yerindeki nihai depoya teslimine kadar sürer. Ancak uluslararası satış şekillerinin de teminatın başlangıcı ile ilgisi vardır. Örneğin satıcı malını FOB olarak satmışsa, gemi güvertesine teslim ettiği ana kadar sorumluluk satıcıya aittir. Dolayısı ile teminat gemi güvertesinde başlayacaktır.

Malların gemiden boşaltılmasını takip eden 60 gün içinde, bu teslimatın yapılması gerekir. İthalat ve ihracatta, malların gemiden boşaltılmasını takiben, gümrük sahasında geçen bu süre içerisinde (C) klozu ile sadece yangın rizikosu teminat altındadır; geniş teminat verildiğinde ise depodaki bekleme, geniş teminat ile alınmış tüm teminatlar için geçerlidir. Bununla birlikte sigortalı önceden haber vererek, ek prim karşılığında bu süreyi uzatabilir.

2.4.1.3. Nakliyat Sigortalarında Ek Prim Gerektiren Durumlar

- All Risks teminatında, taşınan emtialar tehlike derecelerine göre gruplara ayrılmış olup, bu gruplarda yer alan emtia için ek prim alınır.
- 10 yaşından büyük tankerler ve 15 yaşından büyük gemilerle yapılan taşımalara, gemi yaş zammı uygulanır. 25 yaşından büyük olmamak kaydıyla deniz nakliyatına ait gemiler ile düzenli hat seferi yaptıklarını "Liner Certificated" ile ispat eden gemi işletmelerine ait gemilerde bu ek prim uygulanmaz. Bu nedenle, poliçede gemi adının kesinlikle bulunması gerekmektedir.
- Poliçede belirtilen teminat kapsamına girmeyen türden başlangıç ve bitiş sevkıyatı veya bekleme için de ek prim ödemesi gerekmektedir.
- Grev, karışıklık ve sivil halk hareketlerinin ek prim karşılığında teminata alınması mümkündür. Harp teminatı ise emtianın ancak deniz ve hava yolu ile taşınması sırasında verilebilir, kara nakliyatında harp teminatı verilemez.
- Sevkiyatın mutad (alışılmış olan) seyri dışındaki aktarmalarda teminatın devam etmesi için ek prim ödenmesi gerekir.

- Sevkiyat sırasında sergileme de söz konusu ise yangın ve hırsızlık rizikolarını veya tüm rizikoları temin etmek üzere ek prim ödenmesi gerekir.
- Deniz, demir ve karayolunda frigorifik tesisatlı bir araçla yapılan sevkiyat için ek prim alınması gerekir.

2.4.1.4. Emtia Nakliyat Sigorta Bilgi Formunda Yer Alan Konular

- Sigortalının adı, soyadı, varsa ticari unvanı,
- Emtianın cinsi, markası, koli adedi, ağırlığı, ambalaj durumu,
- Sigorta meblağı (döviz ve YTL olarak),
- Nereden nereye sevk edileceği (ülke ve liman adı olarak),
- Nakil vasıtasının cinsi (eğer gemi ise adı, kamyon ise plaka numarası, tren ise vagon numarası, uçak ise uçuş numarası),
- Taşıyıcının adı /unvanı,
- Yükleme tarihi,
- İstenilen teminat türü.

SİGORTA BELGESİ – BOŞ FORM

<p>Sigorta Firmasının Adı Sigorta Firmasının Adresi</p> <p>SİGORTALI : ADRESİ : ÇIKIŞ YERİ : VARIŞ YERİ : KONŞİMENTO : AKKREDİTİF : PLAKA / GEMİ :</p> <p>SİGORTA KONUSU</p> <p>Sigortalanan ürünlere ilişkin açıklama (ağırlık ve koli sayısı, değeri) koli işaret Numaları</p> <p>Toplam Sigorta Bedeli</p> <p style="text-align: right;">Nakliyat PR. %0.300 : Net Prim : Gider Vergisi : Ücret Tutarı :</p>	<p>VERGİ DAİRESİ: VERGİ NUMARASI:</p> <p>ACENTA NO : POLİÇE NO : TEKLİF TAR. : YÜKLEME TAR. : DÖVİZ KURU : VASITA : SEFER SAYISI :</p> <p>MEBLAĞ GBP</p>
<p>ÖZEL ŞARTLAR İşbu sigorta ilişik Kamyon Klozu hükümlerine göre akdedilmiştir.Yükleme, aktarma ve boşaltmaya atfedilebilecek rizikolar sigorta teminatına dahildir.</p> <p>Bu sigorta; ayrıca ekli 1.10.1990 Institute Radioactive Contamination Exclusion kloz hükümlerine tabidir.</p> <p>İHTARLAR: SİGORTA A.Ş. işbu poliçe/ zeyilname ile yukarıda ayrıntıları yazılı malları tarafların uymayı yükümledikleri ekli şartlar ile bu şartlara nazaran üstün hükümleri olan özel şartlara göre, sigorta prim ve ayrıntıları tutarının ödenmesi karşılığında sigortalı adına ençok..... TL'sına kadar sigorta eder.</p> <p>Bu poliçe teminatına giren ziya veya hasarın meydana gelmesi halinde genel şartların 22. Maddesi gereğince derhal Şirket Merkezine; yurt dışında en yakın Acenteliklerine ve/veya yetkili Hasar Ekspertiz Bürolarına başvurularak, hasarın ve miktarının bir ekspertiz raporu ile tespit ettirilmesi gerekir.</p>	
<p>SİGORTA ETTİREN TANZİM YERİ ve TARİHİ SİGORTA FİRMASININ ADI</p>	

Şekil 2.3: Sigorta belgesi (boş)

SİGORTA BELGESİ – ÖRNEK FORM

INSURANCE COMPANY OF MONGERRAT 28 Abbey Street Hightown, Abbeyville, Mongerrat	
ORIGINAL	
[1] 15 September 2004	
THIS IS TO CERTIFY that this Company has insured the goods specified hereunder, under open policy, on behalf of:	
Mongerrat Producers Cooperative, Abbeyville Avenue Hightown, Abbeyville, Mongerrat [2]	
Description of goods insured, including marks and numbers 500 jute sacks each containing 25 kg Class I new potatoes (totalling 12,500 kg)[3] labelled with full address and numbered 1-500 [4]	
Voyage Abbeyville/Miami/ New York [5]	Vessel/conveyance “Sea Trader” [6] Insured value US\$ 3,916.00 [7]
Conditions of insurance Goods must be packed in new jute sacks and packed on pallets of 20 sacks per pallet Adequately banded. Shrink wrapping may not be used. [8] Subject otherwise to the conditions and terms of the original policy.	
IMPORTANT: With a view to facilitating the settlement of any claims for loss or damage hereunder, the insured are advised to take the following steps:	
CARRIERS’ LIABILITY Consignees are reminded that should any loss or damage be apparent, they, or their agents, should without delay arrange for immediate joint survey with the Carriers before delivery is taken. Should any such survey show actual loss or damage, a claim should be at once lodged with the Carriers. In no circumstances should “clean” receipts be given goods are discharged in bad order except under written protest. In case of loss or damage not apparent at the time of taking delivery, notice in writing should be given to the Carriers within three days of delivery, and prompt arrangements made for a survey to be held. The consignees or their Agents should claim on the Carriers for any packages which cannot be found, or on the Port Authorities if the missing packages have been discharged from the vessel. The consignees or their Agents are recommended to make themselves familiar with the Regulations of the Port Authorities in force at port of discharge. In the event of damage which may involve a claim under this Certificate, immediate notice of such damage should be given to: Bob Kopolski [9] Kopolski & Reinhart, 2342 5 th Avenue, New York, N.Y. 66554 Who has/have been authorized to adjust and to settle claims under this Policy for and on behalf of the Corporation. This Certificate represents and takes the place of original Policy and will, for the purpose of collecting any claims, be accepted as showing that the holder is entitled to the benefit of such policy to the extent set forth herein.	
(Signed)	
[10] For the Insurance Company of Mongerrat	

Şekil 2.4.Sigorta Belgesi (Orijinal)

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ulaşım türlerini ayırt ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Ulaşım yollarının avantaj ve dezavantajlarını öğreniniz.➤ Ulaşım yollarını maliyet açısından karşılaştırınız.➤ Ulaşım yollarını güvenlik açısından karşılaştırınız.
➤ Taşıma sözleşmesi düzenleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Sözleşmenin taraflarını belirleyiniz.➤ Taşınacak malı belirleyiniz.➤ Taşıma türünü belirleyiniz.➤ Malın çıkış, aktarma ve varış yerlerini belirleyiniz.➤ Taşıma ücretini belirleyiniz.
➤ Taşıyıcının sorumluluklarını belirleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Eşyayı koruma yükümlülüğünü öğreniniz.➤ Malı belli sürede taşıma yükümlülüğünü öğreniniz.➤ Taşıyıcının ihbar ve tazminat yükümlülüğünü öğreniniz.
➤ Nakliyat sigortası yaptırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Teminat türünü belirleyiniz.➤ Teminatın başlangıç ve bitiş zamanlarını tespit ediniz.➤ Nakliyat sigortalarında ek prim ödemeyi gerektiren durumları belirleyiniz.➤ Nakliyat sigorta belgesi temin ederek inceleyiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyette kazanmış olduğunuz bilgileri aşağıda verilen soruları cevaplandırarak değerlendiriniz

1. Belli bir coğrafyada mevcut bulunan insan, mal ve hizmetlerin, buldukları yerlerden başka yere taşınması amacıyla girişilen faaliyete denir.
2. Aşağıdakilerden hangisi nakliye türü seçilirken göz önünde bulundurulacak hususlar arasında yer alır?
 - A) Nakliye fiyatı
 - B) Ürünün ambalaj biçimi
 - C) Malın hacmi
 - D) Hepsi
3. Hava yolu için söylenenlerden hangisi yanlıştır?
 - A) Uluslararası ticarete en çok tercih edilen nakliye türüdür.
 - B) Hacim olarak küçük malların taşınması için idealdir.
 - C) Nakliye türleri arasında en pahalı olanıdır.
 - D) Değer olarak büyük malların uzak mesafelere hızlı taşınması için tercih edilir.
4. Mevcut nakliye türleri arasında en ucuzu.....yoludur.
5. Mevcut nakliye türleri arasında uluslar arası ticarete en az kullanılanıyoludur
6. CMR Konvansiyonunda bir kamyonun bir günde alabileceği yol.....km'dir.
7. Aşağıdakilerden hangisi demir yolu taşımacılığı için söylenemez?
 - A) Uluslararası ticarete hava yolundan daha az kullanılır
 - B) Uzun mesafelerde ekonomiktir
 - C) Genelde kamu kesimi tarafından yürütülür
 - D) Dünya dış ticaretinin yaklaşık % 5'i bu yolla yapılır
8. Hangisi taşıma sözleşmesinde yer alacak hususlar arasında yer almaz?
 - A) Bildirimin yapılacağı taraf
 - B) Malın tanıtıcı işaretleri
 - C) Sigorta kuruluşun ismi
 - D) Taşıma aracının adı

9. Aşağıdakilerden hangisi taşıma sözleşmesinin taşıyıcıya yüklediği sorumluluklar arasında yer almaz?
- A) Eşyayı koruma sorumluluğu
B) Taşımada aracı kullanmama sorumluluğu
C) İhbar sorumluluğu
D) Zamanında teslim sorumluluğu
10. Malın, nakliyeciyeye teslim edilmesinden sonra ziyana ve hasara uğraması durumunda, ortaya çıkan ziyan ve hasarı.....öder.
11. Aşağıdakilerden hangisi taşıyıcının sorumluluğunu ortadan kaldırır?
- A) Savaş durumu
B) Mahkemelerin el koyma kararları
C) Hacim ve tartı itibariyle kendiliğinden eksilme (Fire)
D) Hepsi
12. Hangisi bir teminat şekli değildir?
- A) Tam Ziya
B) Yarım Ziya
C) Dar Teminat
D) Geniş Teminat
13.teminatı, yükü taşıyan gemi, kamyon, uçak veya trenin fiilen ve mutlak surette tamamen hasarlanması sonucunda, taşınan malların fiilen ve tamamen hasarlanması durumunu teminat altına alır.
14. Hangisi nakliyat sigortası bilgi formunda yer alması gereken hususlardan değildir?
- A) Taşınan ürünlerin menşei
B) Nakil vasıtasının cinsi
C) İstenilen teminatın türü
D) Sigorta meblağı

DEĞERLENDİRME

Ölçme sorularına vermiş olduğunuz cevaplar ile son sayfadaki cevap anahtarıyla karşılaştırmamız cevaplarınız doğru ise modül değerlendirme bölümüne geçiniz. Yanlış cevap verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modülde kazanmış olduğunuz bilgileri aşağıda verilen soruları cevaplandırarak değerlendiriniz.

1. Hangisi EXW teslim şeklinin alıcıya yüklediği sorumluluklar arasında yer almaz?
 - A) Mal bedelini ödemek
 - B) İhracat ve ithalat işlemlerini yapmak
 - C) Taşıma giderlerini ödemek
 - D) Malların üretimi aşamasında satıcıya yardımcı olmak
2. Taraflar, malın gemi küpeştesini aşmadan teslim edilmesi hususunda anlaşmış iseler FOB terimi yerine hangi terimi kullanmalıdırlar?
 - A) FCA
 - B) DDP
 - C) CIP
 - D) EXW
3. Aşağıdakilerden hangisi FOB teslim şeklinde alıcının sorumlulukları arasında yer almaz?
 - A) Sözleşme koşullarına uygun olarak mal bedelini ödemek
 - B) Malın ithali ile ilgili gerekli belgeleri hazırlamak
 - C) Malları satıcının fabrikasında teslim almak
 - D) Taşıma acentesi ile anlaşarak, taşıma ücretini ödemek
4. CFR teslim şeklinde mal, alıcıya veya onun emrine nerde teslim edilir?
 - A) Satıcının fabrikasında
 - B) Teslimatın yapılacağı ülke sınırında
 - C) Gemi güvertesinde
 - D) Rıhtımda
5. Aşağıdakilerden hangisi FAS teslim şeklinde satıcının sorumlulukları arasında yer almaz?
 - A) Alıcının istemesi durumunda, bütün masraf ve riskler alıcıya ait olmak üzere, alıcının ülkesinde istenen gerekli belgeleri temin etmek
 - B) Malları belirlenen tarih ve yerde, gemi yanında teslim etmek
 - C) Malların teslim yerine götürülmesi için gerekli nakliye ücretini ödemek
 - D) Malın ihracı ile ilgili işlemleri yapmak ve gümrük vergisini ödemek
6. FOB teslim şeklinde malların gemi güvertesini (küpeşte) geçtikten sonra meydana gelecek hasarlar kime aittir?
 - A) Satıcı
 - B) Alıcı
 - C) Aracı
 - D) Komisyoncu

7. Aşağıdakilerden hangisi CFR teslim şeklinde alıcının sorumlulukları arasında yer almaz?
- A) Varış limanına kadar olan taşıma ücretini ödemek
 - B) Malın kendi ülkesine ithali için gerekli belgeleri ve gümrük işlemlerini tamamlar
 - C) Varış limanında malların boşaltım ücretini ödemek
 - D) İthalata ilişkin gümrük vergilerini ödemek
8. Aşağıdaki teslim şekillerinden hangisinde malların sigortalanması zorunludur?
- A) DEQ
 - B) CIF
 - C) FAS
 - D) DAF
9. CFR ve CIF teslim şekilleri arasındaki temel fark nedir?
- A) Malın ihracatı ile ilgili işlemleri CFR’de satıcı, CIF’da alıcı yapar.
 - B) CFR’de mal rıhtımda, CIF’da ise gemi güvertesinde teslim edilir.
 - C) CFR’de sigorta zorunlu değil iken, CIF’da zorunludur.
 - D) Malın varış limanına kadar olan nakliyesini CIF’da alıcı, CFR’de satıcı öder.
10. Hangisi CIF teslim şeklinde alıcının sorumlulukları arasında yer almaz?
- A) Malları sigortalatmak
 - B) İthalat işlemlerini yapmak
 - C) Varış limanında malların boşaltım ücretini ve liman ücretini ödemek
 - D) İthalata ilişkin gümrük vergilerini ödemek
11. Hangisi CIF ve CIP teslim şekilleri arasındaki farklar arasında yer alır?
- A) CIF’da sigorta zorunda iken, CIP’ta ise zorunlu değildir.
 - B) CIF’da satıcı malın teslimi gemiye yüklendikten sonra tamamlanırken, CIP’da herhangi bir taşıma aracına yükleme ile teslim gerçekleşmiş sayılır.
 - C) CIF’da ihracat gümrüğü satıcıya, CIP’da alıcıya aittir.
 - D) CIF’da satıcı varış limanına kadar olan taşıma ücretini öderken, CIP’ta malı teslimden sonra herhangi bir taşıma ücreti ödemez.
12. Hangi teslim şeklinde sınırda teslim söz konusudur?
- A) DDU
 - B) EXW
 - C) DAF
 - D) DDP

13. “Satıcı malları ihracat gümrük işlemlerini yaptıktan sonra **varış limanında**, gemide teslim eder. Varış limanına kadar bütün risk ve masraflar navlun ücreti de dahil olmak üzere satıcı tarafından karşılanır.” Burada ifade edilen teslim şekli aşağıdakilerden hangisidir?
- A) FOB
B) DES
C) CPT
D) EXW
14. DES teslim şekli ile DEQ teslim şekli arasındaki temel fark hangisidir?
- A) DES de varış limanına kadar olan ücreti alıcı, diğerinde satıcı öder.
B) DES de sigorta zorunlu iken, diğerinde değildir.
C) DES de ihracat gümrük işlemlerini alıcı, diğerinde satıcı yapar.
D) DES de mallarda varış limanında gemide, diğerinde ise varış limanında rıhtıma indirilmiş olarak teslim edilir.
15. Aşağıdakilerden hangisi DDP teslim şeklinde satıcının sorumlulukları arasında yer almaz?
- A) Malın teslim yerine ulaştırılması için gerekli navlun ücretini ödemek
B) İthalat işlemlerini yapmak
C) İhracat işlemlerinin tamamlanmasında satıcıya yardımcı olmak
D) ihracat işlemlerini yapmak
16. Hangisi uluslararası mal nakliyesinde kullanılmaz?
- A) Metro
B) Hava yolu
C) Demir yolu
D) Su yolu
17. Deniz yolu için söylenenlerden hangisi yanlıştır?
- A) Nakliye türleri arasında en yavaş olanıdır.
B) Dünya ticaretinin yaklaşık %30 u bu yolla yapılmaktadır.
C) Nakliye sırasında sınır aşımı olmaması formaliteleri azaltır.
D) Güvenilirdir.
18. Mevcut nakliye türleri arasında en pahalısı.....yoludur.
19. Mevcut nakliye türleri arasında en yavaşı.....yoludur.
20. Hangisi gemi kargo tipleri arasında yer almaz?
- A) Genel Kargo
B) Full Kargo
C) Dar Kargo
D) Bulk Kargo

21. Aşağıdakilerden hangisinde taşıma senedi ile nakliye türü eşleştirilmesi yanlış yapılmıştır?
A) Demiryolu-Demir yolu Konşimentosu
B) Hava yolu – Hava yolu Taşıma Senedi
C) Deniz yolu –Deniz yolu Konşimentosu
D) Kara yolu-Kara yolu Taşıma Senedi
22. Taşıma sözleşmesinin aracın adı bölümüne demir yolu taşımalarındayazılır.
23. Malın yanması, kaybolması, çalınması, yetkili makamlarca el konulması, yanlışlıkla alıcıdan başkasına teslim edilmesihalleridir.
24. Taşıyıcı, taşıma sırasında eşyanın zayi veya hasara uğramasından veya geç tesliminden doğan zararı sigorta şirketlerine yaptırarak teminat altına alabilir.
25. Aşağıdakilerden hangisi bir nakliyat sigortası türü değildir?
A) Emtia Nakliyatı Sigortası
B) Kıymet Nakliyatı Sigortası
C) Hayvan Nakliyatı Sigortası
D) Tekne ve Navlun Sigortaları
26., taşımanın yapıldığı aracın hasarlanması sonucu, taşınan değerlerin zarar görmesi halini temin etmektedir.
27. Sevkiyat sırasında sergileme de söz konusu ise; yangın ve hırsızlık rizikolarını veya tüm rizikoları temin etmek üzere ödenmesi gerekir.

DEĞERLENDİRME

Modülü tamamladınız. Şimdi sorulara vermiş olduğunuz cevapları cevap anahtarını göz önüne alarak kendinizi değerlendiriniz.

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa eksiklerinizi gidermek için ilgili öğrenme faaliyetini, gerekirse modülü tekrar ediniz. Vermiş olduğunuz cevaplar doğruysa modülü başarıyla tamamladınız.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1	C	9	D
2	B	10	D
3	D	11	C
4	A	12	B
5	C	13	A
6	B	14	C
7	D	15	A
8	A	16	B

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 CEVAP ANAHTARI

1	Nakliye	8	C
2	D	9	B
3	A	10	Taşıyıcı
4	Deniz	11	D
5	Demiryolu	12	B
6	450	13	Tam Ziya
7	D	14	A

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1	D
2	A
3	C
4	C
5	D
6	B
7	A
8	B
9	C
10	A
11	B
12	C
13	B
14	D
15	C
16	A
17	B
18	Hava
19	Su
20	C
21	A
22	Vagon Numarası
23	Ziyan
24	Taşıyıcının Sorumluluğu Sigortası
25	C
26	Dar Teminat
27	Ek Prim

KAYNAKÇA

- ÇALIŞ Asım, **İhracatta Teslim Şekilleri** ve Nakliyat, Ankara 2005.
- İGEME, **100 Soruda Dış Ticaret**, Ankara 2006.
- ŞAHİN Arif, **İhracata İlişkin Esaslar ve Uygulamalar**, Ankara 2005.
- ŞEN Esin, **İhracatta Kullanılan Uluslararası Belgeler**, Ankara 2006
- www.igeme.org.tr
- www.sigortacilik.gov.tr
- www.gesiad.org.tr
- www.eximbank.gov.tr
- www.gib.gov.tr